

Handläggningsresultat i brottmålsprocessen 2022

Sammanhållen statistik över utredning och lagföring
av brott och brottsmisstankar

Brå – kunskapscentrum för rättsväsendet

Myndigheten Brå verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete, till i första hand regeringen och myndigheter inom rättsväsendet.

Publikationen finns som pdf på www.bra.se. På begäran kan Brå ta fram ett alternativt format. Frågor om alternativa format skickas till tillgangligt@bra.se

Vid citat eller användande av tabeller, figurer och diagram ska källan Brå anges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

urn: nbn: se: bra-1110

© Brottsförebyggande rådet 2023
Enheten för rättsstatistik

Omslagsillustration: Susanne Engman

Produktion: Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm

Telefon 08-527 58 400, e-post info@bra.se, www.bra.se

Denna publikation kan laddas ner från Brås webbplats www.bra.se/publikationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
Huvudresultat	5
Inledning.....	8
Syfte och historik.....	8
Rapportens disposition och mer information	9
Covid-19-pandemins inverkan	9
Brott, brottsmisstankar och misstänkta personer.....	10
Brottmålsprocessen.....	11
Standardiserade nyckeltal	13
Handläggningsresultat för brott.....	15
Standardiserade nyckeltal för brott	16
Handläggningsresultat för skäliga brottsmisstankar	20
Nyckeltal för skäliga brottsmisstankar	21
Skäliga brottsmisstankar riktade mot ungdomar	23
Handläggningsresultat för olika brottskategorier	25
Brott mot liv och hälsa	25
Brott mot frihet och frid	27
Sexualbrott.....	29
Tillgreppsbrott	31
Förmögenhetsbrott.....	33
Skadegörelsebrott	35
Brott mot allmänheten.....	37
Brott mot staten	39
Brott mot trafikbrottslagen	41
Brott mot narkotikastrafflagen	43
Brott mot övriga specialstraffrättsliga författningar.....	45
Status vid årets slut.....	49
Brottsmisstankar i utgående balans	50
Brottsmisstankar mot ungdomar i utgående balans	52
Begrepp och definitioner	54

Sammanfattning

Statistiken över handläggningsresultat i brottmålsprocessen ger en översiktlig beskrivning av handläggningen från det att en brottsanmälan registreras fram till att beslut fattas i åtalsfrågan. Statistiken redovisar de hållpunkter i processen som har bedömts mest relevanta för förståelsen av hanteringen, och för att belysa resultatet av handläggningen.

Huvudresultat

Handläggningsresultat för brott

Av de 1 692 733 brott som fanns registrerade under 2022 var 1 462 508 nyregistrerade, och dessutom hade rättsväsendet kvar 224 433 brott i ingående balans från föregående år att hantera.

För 53 procent av brotten saknades brottsmisstankar, 8 procent hade brottsmisstankar av den svagare graden kan misstänkas och 39 procent hade minst en skäligen brottsmisstanke.

För 941 408 brott fattades beslut om att inleda en utredning. Efter genomförd utredning var det vanligaste beslutet ett beslut om nedläggning (489 436 brott). Endast brott med brottsmisstankar av graden skäligen misstänkt kan bli slutredovisade, och 230 971 brott fick det beslutet.

Den standardiserade andelen direktavskrivna brott av alla registrerade brott ökade från 43 procent 2016 till 45 procent 2020–2022. Andel utredda av alla registrerade minskade från 58 procent 2018 till 55 procent 2020–2022. Andel nedlagda av alla utredda ökade från 48 procent 2016 till 52 procent 2022. Andel slutredovisade av alla utredda minskade till 36 procent 2022, från att tidigare ha legat på 38–40 procent 2016–2021.

Handläggningsresultat för skäliga brottsmisstankar

Under 2022 fanns 723 230 registrerade skäliga brottsmisstankar varav 191 845 utgjorde ingående balans från föregående år. För de allra flesta, 721 908, inleddes en utredning. Efter avslutad utredning var det vanligaste beslutet ett beslut om nedläggning, 313 303 skäliga brottsmisstankar fick det beslutet. 244 857 skäliga brottsmisstankar fick beslut om slutredovisning. Av dessa fick 154 482 brottsmisstankar dessutom ett beslut om åtal, vilket motsvarade 21 procent av samtliga registrerade skäliga brottsmisstankar. Ett mindre antal skäliga brottsmisstankar fick beslut om strafföreläggande

(29 913 stycken) eller åtalsunderlåtelse (10 870 stycken), och dessutom fattades 21 007 beslut om att inte väcka åtal.

Den standardiserade andelen nedlagda skäligen brottsmisstankar ökade från 36 procent 2016 till 43 procent 2021 och 2022. Den standardiserade andelen slutredovisade skäligen brottsmisstankar var högst 2016, 39 procent, för att sedan minska kontinuerligt till 35 procent 2022. Andelen med lagföringsbeslut av alla utredda skäligen brottsmisstankar minskade från 30 procent 2018 till 27 procent 2022. Den standardiserade lagföringskvoten (andel av alla brottsmisstankar med beslut i åtalsfrågan som har fått ett lagföringsbeslut) var stabil under hela perioden på 92–93 procent.

Under 2022 fanns 46 393 registrerade skäligen brottsmisstankar riktade mot ungdomar (15–17 år) varav 21 procent utgjorde ingående balans. För de allra flesta, 46 377, inleddes en utredning. Efter avslutad utredning var det vanligaste beslutet ett beslut om slutredovisning, 19 111 skäligen brottsmisstankar fick det beslutet. Sammanlagt 18 838 skäligen brottsmisstankar fick beslut om nedläggning. Sammanlagt 15 092 brottsmisstankar riktade mot ungdomar fick ett lagföringsbeslut, varav 9 686 brottsmisstankar fick beslut om åtal, vilket motsvarade 21 procent av samtliga registrerade skäligen brottsmisstankar riktade mot ungdomar. För 3 598 brottsmisstankar riktade mot ungdomar fattades beslut om straffvarning. Sammanlagt 2 074 brottsmisstankar fick beslut om strafföreläggande, och dessutom fattades 1 389 beslut om att inte väcka åtal.

Den standardiserade andelen nedlagda skäligen brottsmisstankar riktade mot ungdomar var 38–39 procent innan pandemin, men ökade till 40–41 procent 2020–2022. Den standardiserade andelen slutredovisade skäligen brottsmisstankar var 41 procent 2022. Det är lägre än tidigare år när andelen var 42–43 procent. Andelen med lagföringsbeslut var 32 procent 2022 vilket är en minskning från tidigare 33–34 procent. Lagföringskvoten var 92 procent 2022 vilket är den högsta noteringen sedan 2016.

Status vid årets slut

Vid årets slut var 530 512 brottsmisstankar avslutade, det vill säga hade lagförts eller avslutats genom nedläggning, avföring, direktavskrivning eller beslut om att inte väcka åtal. Resterande 192 718 brottsmisstankar var fortfarande under pågående handläggning och utgjorde den utgående balansen för året. Det är en minskning med 1 procent sedan föregående år och den lägsta noteringen sedan tidsseriens början 2016.

Brottsmisstankar mot ungdomar i utgående balans ökade 2022 till 10 211, en uppgång med 9 procent jämfört med 2021 vilket innebär att den utgående balansen är tillbaka på samma nivå som 2020. Sedan 2016 har den utgående balansen för brottsmisstankar mot ungdomar minskat med 5 procent.

Inledning

Syfte och historik

Den nuvarande officiella kriminalstatistiken beskriver tvärsnitt av olika händelser i brottmålsprocessen under ett kalenderår. Handläggningen löper dock ofta över flera år. För att ge en helhetsbild av handläggningen genom hela brottmålsprocessen har Brå därför tagit fram statistikprodukterna Handläggningsresultat i brottmålsprocessen samt Genomströmningstider i brottmålsprocessen. Statistiken är avgränsad till brott med fängelse i straffskalan. För att behålla överblicken är statistiken förenklad och beskriver endast de vanligaste händelserna och flödena i brottmålsprocessen.

Det övergripande ändamålet med statistiken är att utgöra ett tillförlitligt underlag för en sammanhållen uppföljning och analys av verksamheterna i rättskedjan. Avsikten är att kunna erbjuda möjligheter att belysa handläggningen av brott och brottsmisstankar genom brottmålsprocessen, på ett sätt som tvärsnittsstatistiken i den officiella statistiken inte kan. Målsättningen är att användarna ska få en mer heltäckande bild, både av de volymer som hanteras och av resultatet från handläggningen av brott och brottsmisstankar i de utredande och lagförande verksamheterna som helhet.

Ett specifikt ändamål med statistiken är även att redovisa resultaten för unga gärningspersoner (personer som var 15–17 år när brottsmisstanken registrerades), eftersom de ska behandlas skyndsamt enligt lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL).

I den här rapporten, Handläggningsresultat i brottmålsprocessen, redovisas resultat för handläggningen genom brottmålsprocessen i ett flerårigt perspektiv. Den omfattar brott och brottsmisstankar som registrerades under 2022, samt brott och brottsmisstankar som hade registrerats under 2020 eller 2021 men som fortfarande var under handläggning 2022. Här beskrivs vilka beslut som har fattats för dessa brott och brottsmisstankar till och med 2022 samt vilken status brotten och brottsmisstankarna har uppnått vid slutet av 2022.

I Genomströmningstider i brottmålsprocessen redovisas genomströmningstider för handläggning av skäliga brottsmisstankar genom brottmålsprocessen. Volymer och resultatutfall i handläggningen kan påverka genomströmningstiderna. Under perioder med stora volymer kan genomströmningstiderna bli långa, och under perioder med små volymer kan

genomströmningstiderna bli korta. Statistiken över genomströmningstider är därför ett bra komplement till statistiken över handläggningsresultat.¹

Statistiken publicerades första gången 2018 och har sedan dess publicerats årligen. Den är deskriptiv, och ger inga förklaringar till förändringar i resultaten under perioden. För närvarande omfattas den utredande och lagförande delen av brottmålsprocessen, fram till beslut i åtalsfrågan. Statistiken utvecklas för att i framtiden belysa även den dömande delen av brottmålsprocessen. Tanken är att båda statistikprodukterna, när de är färdigutvecklade, ska ingå i den officiella kriminalstatistiken.

Rapportens disposition och mer information

Rapporten inleds med förklaringar av centrala begrepp. Därefter redovisas huvudresultaten för statistiken. En lista med termer och definitioner finns i slutet av rapporten. Rapporten redovisar ett urval av statistiken. På Brås webbplats² finns mer statistik och dokumentation tillgänglig:

- tabeller för all statistik
- underlag till figurerna i rapporten
- kvalitetsdeklaration för statistiken
- metodbeskrivning för statistiken.

Covid-19-pandemins inverkan

Den brottsutredande verksamheten fick delvis förändrade förutsättningar under covid-19-pandemin vilket bör beaktas i tolkningen av statistiken:

- Pandemin har haft inverkan på antalet registrerade brott och brottsmisstankar under 2020 och 2021, särskilt för vissa brottkategorier, vilket Brå studerat i flera analyser³. Framför allt har minskningar av brott som vanligtvis sker i det offentliga rummet kopplats samman med pandemin.
- Pandemin har även påverkat de brottsutredande myndigheternas verksamhet.

¹ <https://www.bra.se/statistik/brottmalsprocessen/genomstromningstider.html>

² <https://bra.se/statistik/brottmalsprocessen/handlaggningsresultat.html>

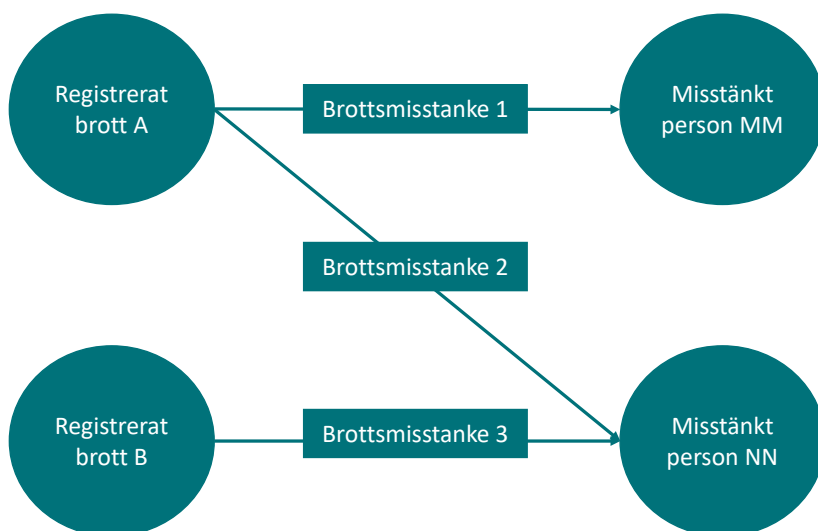
³ <https://bra.se/om-bra/nytt-fran-bra/arkiv/nyheter/2021-12-23-trots-avvecklade-restriktioner-under-hosten-har-de-anmalda-brotten-inte-okat-generellt-men-for-nagra-brottstyper-ar-nivaerna-nastan-som-fore-pandemin.html>

- För Polisen har pandemin inneburit ett minskat tryck på viss verksamhet, exempelvis kommenderingar till fotbollsmatcher och andra evenemang, vilket har frigjort resurser som tillfälligt har styrts om till bland annat yttre tjänst för ökad synlighet på gator och torg och till arbete med att utreda brott.
 - Inom gränskontrollen gjorde ett minskat resande att resurser styrdes om till att registrera och utreda brott.
 - Även inom Åklagarmyndigheten ställdes utbildningar och tjänsteresor in, det bidrog till att åklagare i högre utsträckning kunde arbeta med att utreda äldre ärenden.⁴
- Pandemins inverkan under 2021 har inte analyserats lika djupgående, men en generell bedömning är att pandemin fortsatt hade viss inverkan på rättsväsendets arbete under året.

Brott, brottsmisstankar och misstänkta personer

När en person misstänks för ett brott registreras personen som misstänkt i rättsväsendets ärendehanteringssystem. Det registreras även en brottsmisstanke, vilket är den unika kopplingen mellan ett brott och en misstänkt person, se Figur 1.

Figur 1. En brottsmisstanke är kopplingen mellan ett brott och en misstänkt person.

⁴ se Pandemins inverkan på flödet i rättskedjan Brå rapport 2021:4

Ett brott kan ha en eller flera misstänkta personer kopplade till sig. Det registreras en brottsmisstanke för varje misstänkt person för brottet. Om ett brott har flera misstänkta personer knutna till sig ger det alltså flera brottsmisstankar.

En misstänkt person kan vara misstänkt för ett eller flera brott. Det ger flera brottsmisstankar, en för varje brott personen är misstänkt för.

Antalet brottsmisstankar är därför oftast fler än antalet brott med misstänkt person eller antalet misstänkta personer.

Vilken av enheterna brott, brottsmisstanke eller misstänkt person som används beror på statistikens ändamål och vad som bedöms ge en mer korrekt bild av det som statistiken ska belysa.

Brottmålsprocessen

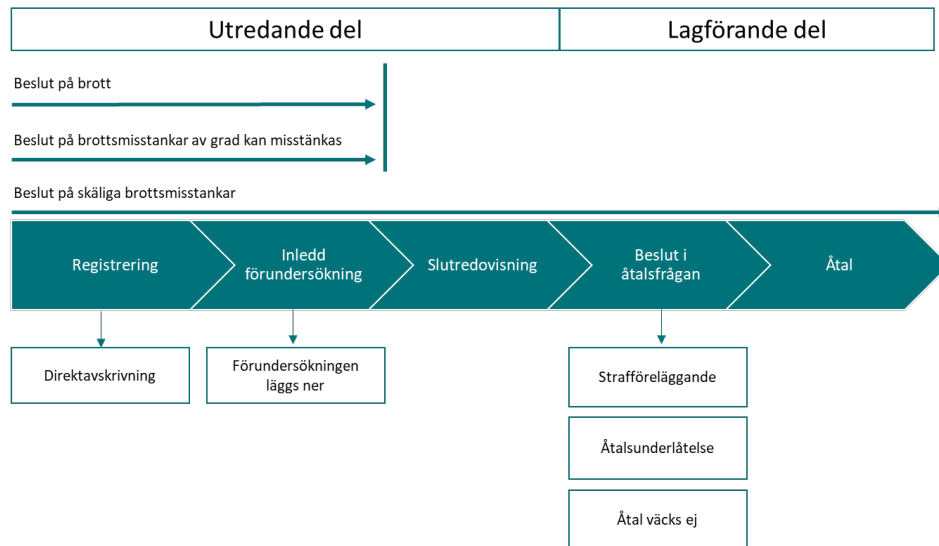
Brottmålsprocessen omfattar handläggningen av brott och brottsmisstankar från registrering till åtal, den fortsatta brottmålshandlingen i domstol och slutligen verkställande av påföljd eller straff för brott. Den består av fyra delprocesser: utredande, lagförande, dömande och verkställande (Figur 2).

Figur 2. Brottmålsprocessens delar.

Figur 3 visar en förenklad översikt över handläggningen av brott och brottsmisstankar i den utredande och lagförande delen av brottmålsprocessen från registrering av brott fram till beslut i åtalsfrågan.

Figur 3. Handläggning av brott och brottsmisstankar i den utredande och lagförande delen av brottmålsprocessen.

Processen startar med att ett brott anmäls och registreras.

Efter registreringen görs en bedömning av förutsättningarna för att utreda brottet. Om förutsättningar för utredning saknas eller om brottet är ringa kan beslut fattas om att inte inleda utredning (så kallad direktavskrivning). Direktavskrivning kan även ske till exempel om det krävs angivelse för att brottet ska falla under allmänt åtal, och målsägaren inte vill ange brottet och den misstänkta personen till åtal.

En förundersökning ska som regel inledas så snart det finns anledning att anta att ett brott som hör under allmänt åtal har begåtts. Beslutet kan fattas både av polisen och av åklagaren. Polisen utreder oftast mindre allvarlig brottslighet och överlämnar sen utredningen i form av en slutredovisning till åklagaren. Åklagaren är oftast förundersökningsledare i utredningar av mer allvarlig brottslighet eller av komplicerade brott där det finns en misstänkt person. När förundersökningen leds av åklagaren använder hen polisen för att genomföra undersökningen, och polisen och åklagaren samarbetar på det sättet ofta nära varandra i utredningen. Under förundersökningen samlas bevis in och det undersöks om det finns tillräckliga skäl för att åtala en misstänkt person.

Förundersökningen ska läggas ner om det inte går att hitta bevis eller om kostnaden för fortsatt utredning inte är rimlig i förhållande till sakens betydelse och det dessutom kan antas att straffvärdet inte överstiger fängelse i tre månader.

I vissa fall kan åklagaren eller polisen fatta beslut om förundersökningsbegränsning. Då begränsas brottsutredningen till att omfatta de mest väsentliga delarna och vissa brott utreds inte alls.

När förundersökningen är klar ska åklagaren ta ställning till om åtal ska väckas. Om åklagaren bedömer att det finns tillräckliga bevis för att den misstänkta personen har begått brottet är huvudregeln att åklagaren är skyldig att väcka åtal. Dock leder inte alla beslut från åklagare till rättegång vid en domstol. Åklagaren kan under vissa omständigheter lagföra en person genom att utfärda strafföreläggande eller meddela åtalsunderlåtelse.

Standardiserade nyckeltal

Brottsammansättningen och i vilken mån det finns brottsmisstankar kopplade till brotten styr till stor del vilka förväntningar samhället kan ha på rättsväsendet att klara upp brott.

Om en ökning av antalet registrerade brott främst beror på att brott utan brottsmisstankar ökar, är det orimligt att förvänta sig att antalet brott som klaras upp ökar. Om det däremot sker en omfördelning över tid av de registrerade brotten, så att en större andel utgörs av brott med brottsmisstankar, är det fullt rimligt att även förvänta sig fler upplösta brott.

Fördelningen mellan olika brottskategorier har också betydelse för möjligheten att klara upp brott. Exempelvis registreras trafikbrott ofta baserat på en kontroll som polisen gjort i trafiken. För sådana brott finns oftast en skäligen misstänkt person, och bevisläget är ofta förhållandevis gott. I andra änden av skalan hittar vi exempelvis brottskategorin tillgrepp av icke motordrivet forskaffningsmedel. En cykelstöld anmäls för det mesta eftersom det är en förutsättning för att kunna få ersättning från försäkring för den stulna cykeln. Dock saknas ofta en misstänkt gärningsperson (d.v.s. en brottsmisstanke) och bevisläget är ofta förhållandevis dåligt.

För att bedöma rättsväsendets resultat och förändringar över tid är det därför klokt att ta i beaktande förekomst av brottsmisstanke och fördelningen av brottskategorier. I den här rapporten redovisas därför ett urval standardiserade nyckeltal för brott och brottsmisstankar. Nyckeltalen tar hänsyn till att brott i olika brottskategorier har olika goda förutsättningar att klaras upp. Referensår 2019 har använts⁵. Nyckeltalen har viktats om,

⁵ Att 2019 har valts som referensår beror på att vissa brottskategorier inte går att särredovisa för äldre år, samt att resultaten för åren 2020 och 2021 påverkades av pandemin.

som om fördelningen mellan brottskategorier och förekomst av brottsmisstanke varit desamma som 2019. När det standardiserade nyckeltalet förändras över tid så beror det alltså inte på förändringar i brottsammansättningen. Förändringen beror istället på interna faktorer, exempelvis förändringar i hur rättsväsendet arbetar eller externa faktorer som exempelvis en pandemi. Nyckeltalen kan användas som ett komplement till övriga tabeller och figurer för att underlätta tolkningen av statistiken.

Handläggningsresultat för brott

Här redovisas handläggningsresultat för brott som fanns registrerade under 2022, inklusive brott som har registrerats under tidigare år men fortfarande var under handläggning 2022. Besluten togs under året eller tidigare år.

Beslut på brott (och på brottsmisstankar av misstankegraden kan misstänkas) tas endast i utredningsdelen av brottmålsprocessen. Om utredningsarbetet inte leder fram till att en brottsmisstanke av som lägst graden skäligen misstänkt kan kopplas till brottet kommer det att avslutas genom att direktavskrivas, avföras eller läggas ned. Brottet kan då inte slutredovisas för att leda fram till ett beslut i åtalsfrågan.

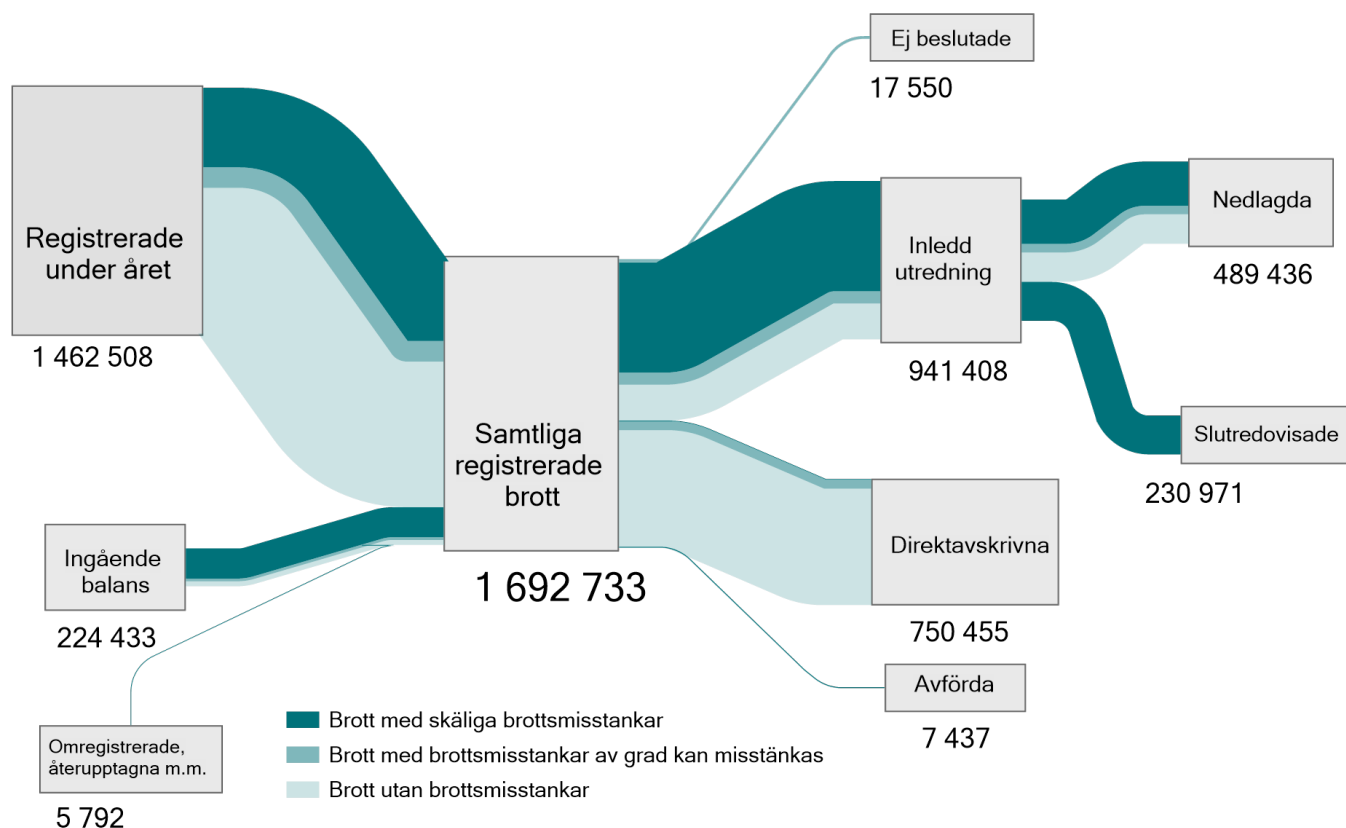
För de brott där det fanns en brottsmisstanke registrerades denna brottsmisstanke för 90 procent samma dag som brottet och för 95 procent inom en vecka efter att brottet har registrerats. I redovisningen nedan räknas brottet som att det har brottsmisstanke om det nån gång under perioden haft en brottsmisstanke registrerad.

Det tas ofta många beslut på ett brott under brottmålsprocessen. Samma brott ingår därför oftast i flera redovisade beslutstyper.

I tabellerna på Brås webbplats finns även utfall för brott i den lagförande delen av brottmålsprocessen. Utfallet för brottet representeras där av utfallet för brottets huvudmisstanke, alltså den av brottsmisstankarna kopplade till brottet som kommit längst i processen.

Figur 4 visar att under 2022 nyregistrerades 1 462 508 brott, och dessutom hade rättsväsendet kvar 224 433 brott i ingående balans från föregående år att hantera.

Figur 4. Beslut tagna på samtliga registrerade brott 2022.

Av de 1 692 733 brott som fanns registrerade under 2022 (inklusive ingående balans mm) saknade 53 procent brottsmisstankar, 8 procent hade brottsmisstankar av den svagare graden kan misstänkas och 39 procent hade minst en skälig brottsmisstanke. Brotts som direktavskrevs (750 455 brott) var oftast utan brottsmisstankar. För 941 408 brott fattades beslut om att inleda en utredning. För de brott där en utredning inleddes fanns det en skälig brottsmisstanke i 70 procent av fallen. Efter genomförd utredning var det vanligaste beslutet ett beslut om nedläggning (489 436 brott). Utredningar läggs ner om brottsmisstankar trots utredningsinsatsen saknas eller inte bedöms uppnå nivån skälig misstanke, eller om bevisningen inte är tillräckligt stark för ett åtal. Endast brott med brottsmisstankar av graden skäligen misstänkt kan bli slutredovisade, och 230 971 brott fick det beslutet.

Standardiserade nyckeltal för brott

Brottsammansättning och förekomst av brottsmisstankar kopplade till brotten styr till stor del vilka förväntningar samhället kan ha på

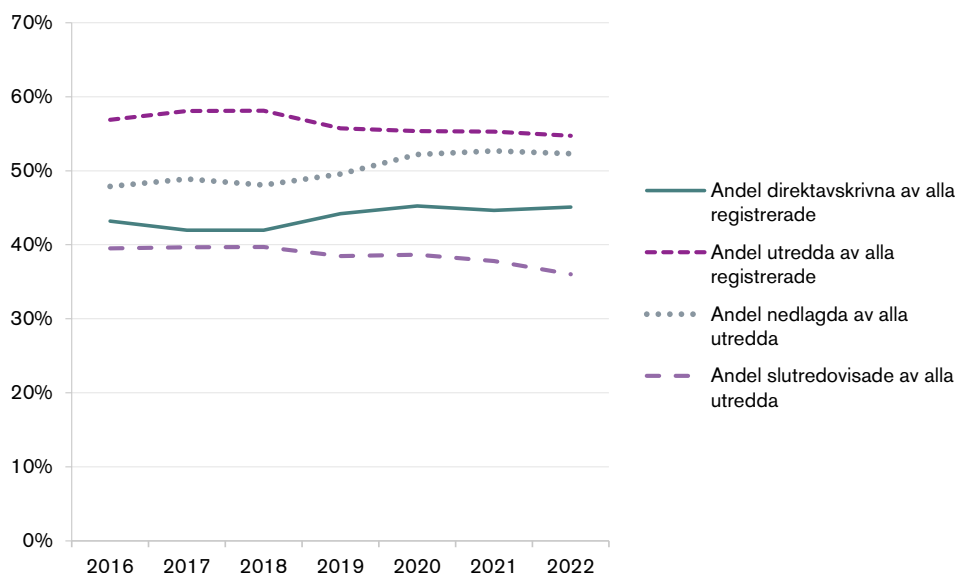
rättsväsendet att klara upp brott. Nyckeltalen som redovisas här är därför standardiserade med avseende på brottskategorier med olika förutsättningar att kunna klaras upp och förekomst av brottsmisstankar (se beskrivning i avsnitt Standardiserade nyckeltal), se Tabell 1 och Figur 5–Figur 7:

- andel direktavskrivna brott av alla registrerade
- andel utredda brott av alla registrerade
- andel nedlagda brott av alla utredda
- andel slutredovisade brott av alla utredda.

Tabell 1 Standardiserade nyckeltal för brott registrerade 2022

Nyckeltal	Samtliga registrerade brott	Brott med skälig brottsmisstanke	Brott utan brottsmisstanke
Andel direktavskrivna av alla registrerade	45%	1%	73%
Andel utredda av alla registrerade	55%	100%	27%
Andel nedlagda av alla utredda	52%	40%	80%
Andel slutredovisade av alla utredda	36%	36%	0%

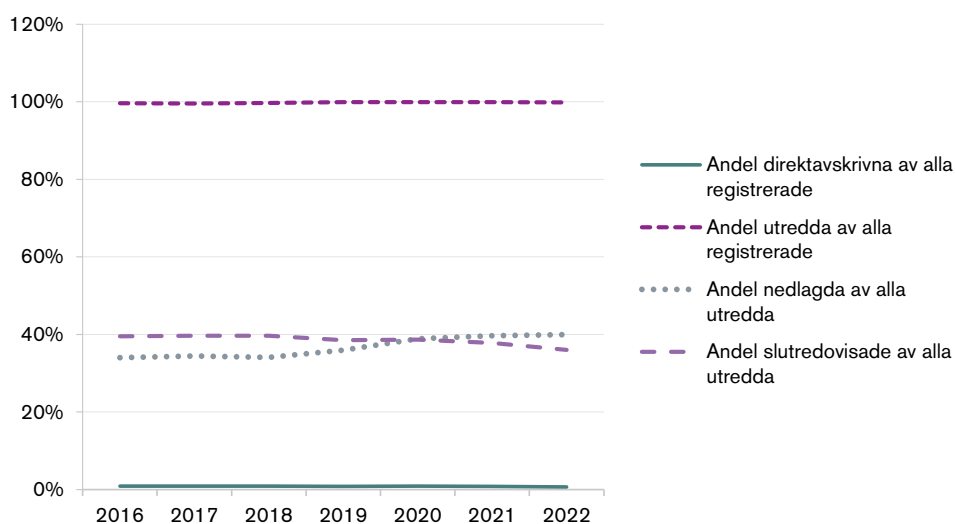
Figur 5. Standardiserade nyckeltal för brott 2016–2022

Den standardiserade andelen direktavskrivna av alla registrerade har ökat från 43 procent 2016 till 45 procent 2020–2022. Andel utredda av alla registrerade minskade från 58 procent 2018 till 55 procent 2020–2022. Andel nedlagda av alla utredda ökade från 48 procent 2016 till 52 procent 2022. Andel slutredovisade av alla utredda minskade till 36 procent 2022, från att tidigare ha legat på 3840 procent 2016–2021.

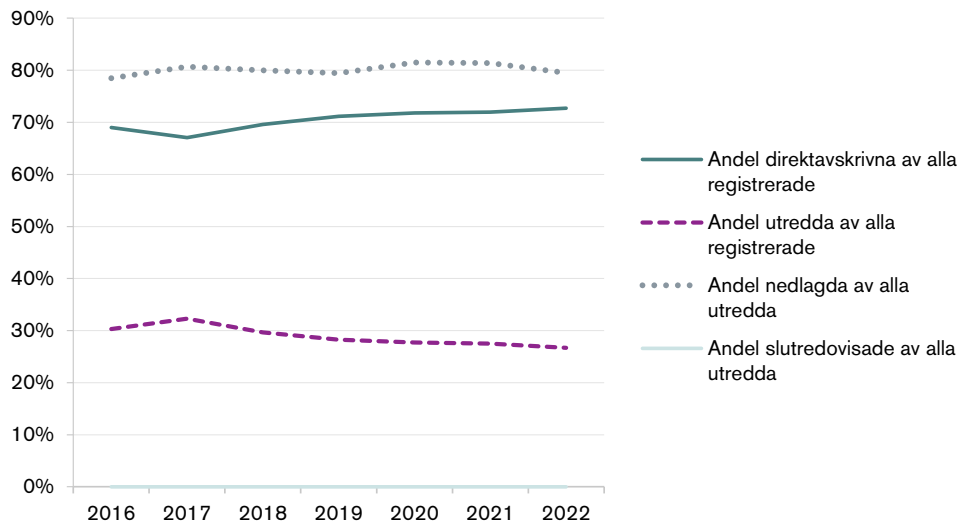
Förändringarna inleddes före covid-19-pandemin, så resultaten kan inte enbart hänföras till pandemieffekter. Den tydliga ökningen av andel nedlagda skäliga brottsmisstankar 2020–2021 har dock sannolikt en delförklaring i ändrade arbets sätt hos polis och åklagare under pandemin.

Figur 6. Standardiserade nyckeltal för brott med brottsmisstankar 2016–2022

Brott med brottsmisstankar blir nästan alltid utredda (100 procent av alla registrerade) och väldigt få direktavskrivs. Den standardiserade andelen är cirka 1 procent. Nivåerna är stabila över hela perioden. Andel nedlagda brott av alla utredda brott med brottsmisstankar ökar från 34 procent 2018 till 40 procent 2021 och 2022. Samtidigt minskar andelen slutredovisade av alla brott med brottsmisstanke från 40 procent 2018 till 36 procent 2022.

Figur 7. Standardiserade nyckeltal för brott utan brottsmisstankar 2016–2022

Brott som (trots utredning) saknar skäliga brottsmisstankar kan inte slutredovisas till åklagare. Andelen brott utan brottsmisstankar som direktavskrevs var 73 procent 2022, andelen har ökat varje år sedan 2017 när andelen var som lägst, 67 procent. Endast 27 procent av alla registrerade brott utan brottsmisstankar utreddes 2022. Av dessa lades merparten ner (80 procent av alla utredda brott utan brottsmisstankar).

Handläggningsresultat för skäliga brottsmisstankar

Här redovisas skäliga brottsmisstankar som fanns registrerade under 2022, inklusive brottsmisstankar som hade registrerats under tidigare år men fortfarande var under handläggning 2022. Besluten togs under året eller tidigare år.

Beslut på skäliga brottsmisstankar kan tas i alla delar av brottmålsprocessen. Brottsmisstankar måste ha uppnått som lägst misstankegraden skäligen misstänkt för att kunna bli aktuella för slutredovisning och beslut i åtalsfrågan. Genom att studera skäliga brottsmisstankar kan vi få en sammantagen bild och jämföra volymer i olika delar av rättskedjan.

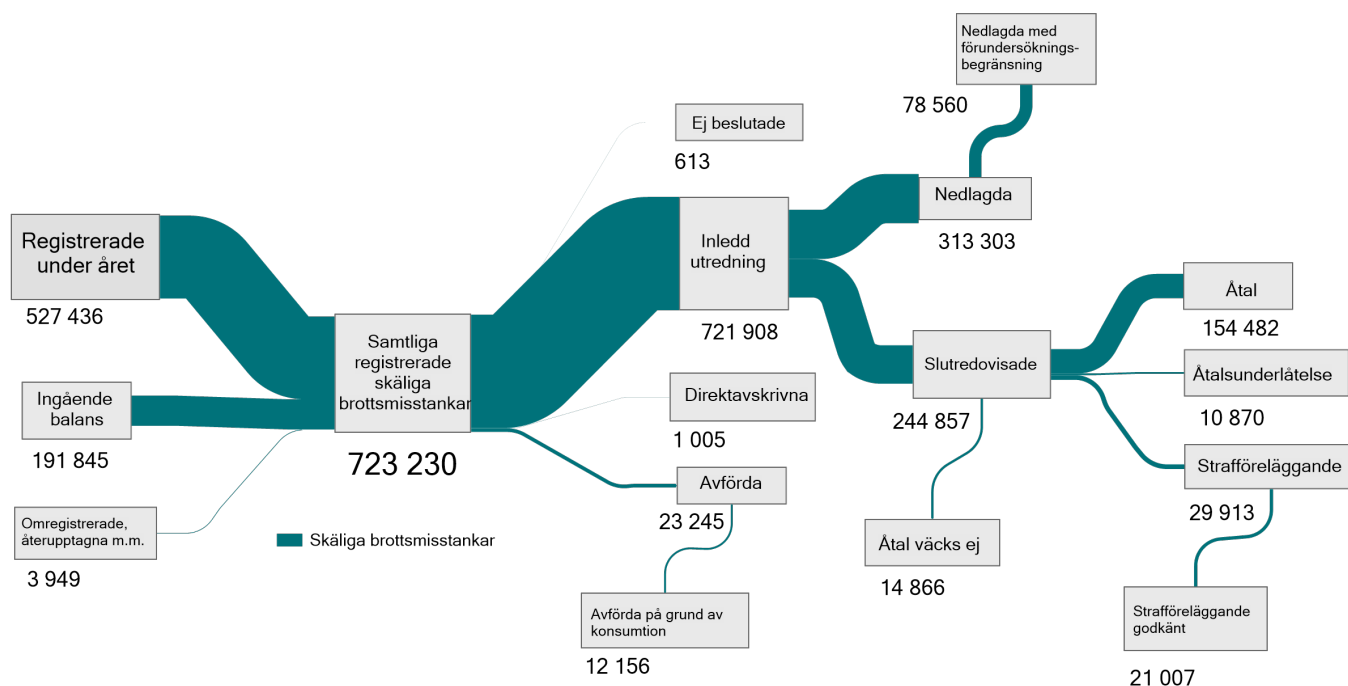
Brottsmisstankar registreras i nio fall av tio samma dag som brottet och för 95 procent inom en vecka. Nästan samtliga brottsmisstankar registreras först med misstankegraden kan misstänkas. Det är den lägsta misstankegrad som kan riktas mot en person, och det behöver inte finnas någon avgörande bevisning. En person med misstankegraden kan misstänkas får hållas kvar för förhör maximalt tolv timmar.

Misstankegraden skäligen misstänkt är en högre misstankegrad. Här måste det finnas bevis, alltså konkreta, objektivt underbyggda omständigheter som med viss styrka talar för att personen har begått brottet. En skäligen misstänkt person ska underrättas om brottsmisstanken så att personen ska känna till att hen är föremål för en brottsutredning och kunna förbereda sitt försvar. Misstankegraden skäligen misstänkt möjliggör olika typer av tvångsmedel som gripande och husrannsakan och innebär också att förundersökningsledarskapet ska tas över av åklagare om saken inte är av enkel beskaffenhet. Ännu högre misstankegrader (på sannolika skäl misstänkt samt tillräckliga skäl för åtal) samredovisas i denna statistik i kategorin skäligen misstänkt.

Det är mycket vanligt att brottsmisstanken var av misstankegraden kan misstänkas när den registrerades, men att den under utredningsarbetet senare har uppgraderats till skäligen misstänkt. I den här statistiken redovisas den högsta misstankegrad som brottsmisstanken uppnått.

Brottsmisstankarna får vanligen många beslut under brottmålsprocessen. Samma brottsmisstanke ingår därför oftast i flera redovisade beslutstyper.

Figur 8. Beslut tagna på samtliga skäligen brottsmisstankar registrerade 2022.

Figur 8 visar att under 2022 fanns 723 230 registrerade skäligen brottsmisstankar varav 191 845 utgjorde ingående balans från föregående år. För de allra flesta, 721 908, inleddes en utredning. Efter avslutad utredning var det vanligaste beslutet ett beslut om nedläggning, 313 303 skäligen brottsmisstankar fick det beslutet. Sammanlagt 244 857 skäligen brottsmisstankar fick beslut om slutredovisning. Av dessa fick 154 482 brottsmisstankar dessutom ett beslut om åtal, vilket motsvarade 21 procent av samtliga registrerade skäligen brottsmisstankar. Ett mindre antal skäligen brottsmisstankar fick beslut om strafföreläggande (29 913 stycken) eller åtalsunderlåtelse (10 870 stycken), och dessutom fattades 14 866 beslut om att inte väcka åtal.

Nyckeltal för skäligen brottsmisstankar

Nyckeltalen som redovisas här är standardiserade med avseende på att olika brottskategorier har olika förutsättningar att kunna klaras upp (beskrivning i avsnitt Standardiserade nyckeltal), se tabell 2 och figur 9:

- andel nedlagda brottsmisstankar av alla utredda
- andel slutredovisade brottsmisstankar av alla utredda
- andel brottsmisstankar med lagföringsbeslut av alla utredda
- lagföringskvot: andel brottsmisstankar med lagföringsbeslut av alla

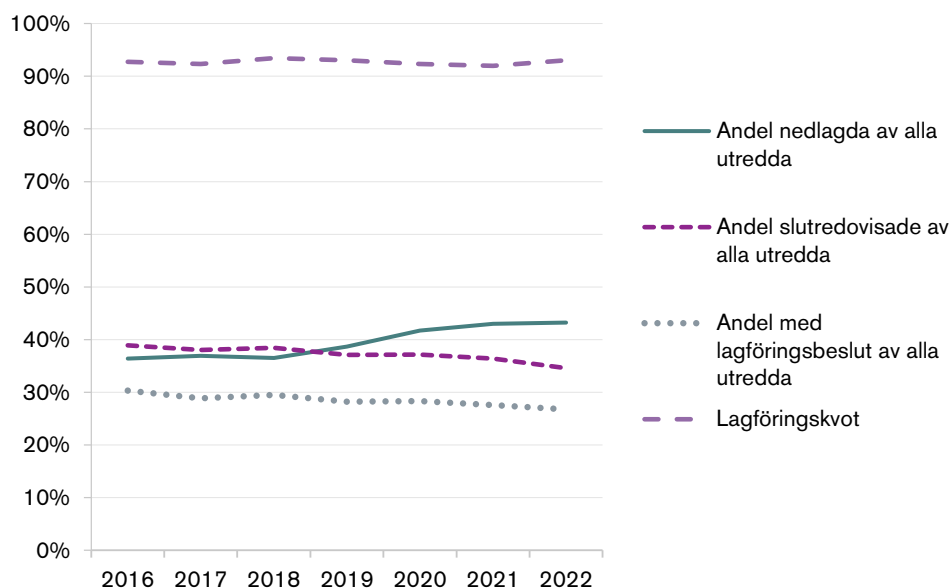
brottsmisstankar med beslut i åtalsfrågan.

Ett lagföringsbeslut innebär att åklagaren beslutar om att väcka åtal, utfärda strafföreläggande eller meddela åtalsunderlåtelse eller straffvarning. Beslut i åtalsfrågan innebär att åklagaren fattar ett lagföringsbeslut eller beslutar om att ej väcka åtal.

Tabell 2 Standardiserade nyckeltal för skäligen brottsmisstankar 2022

Nyckeltal	
Andel nedlagda av alla utredda	43%
Andel slutredovisade av alla utredda	35%
Andel med lagföringsbeslut av alla utredda	27%
Lagföringskvot	93%

Figur 9. Standardiserade nyckeltal för skäligen brottsmisstankar 2016–2022

De standardiserade andelarna för skäligen brottsmisstankar har en stabil utveckling i början av perioden, men därefter är det tydligt att något händer som inte beror på brottsammansättningen. Notera att förändringarna inleddes före covid-19-pandemin, så resultaten kan inte enbart hänföras till pandemieffekter.

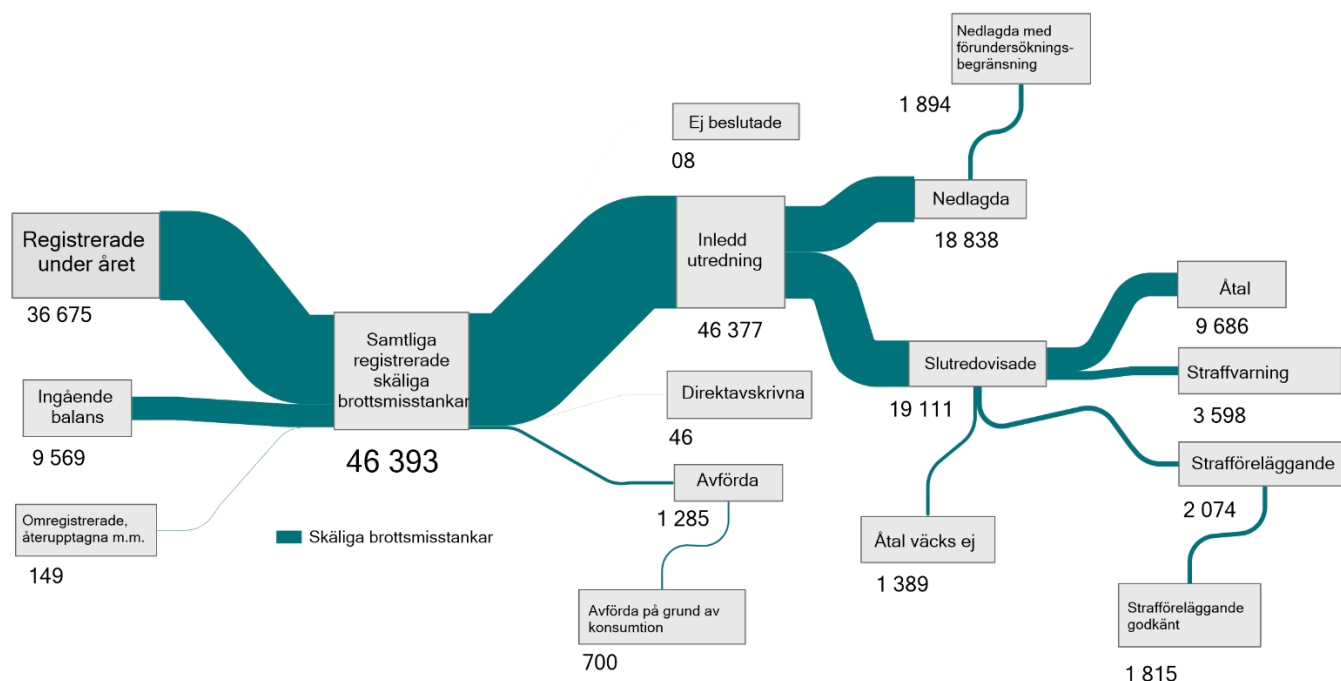
Den standardiserade andelen nedlagda skäligen brottsmisstankar ökade från 36 procent 2016 till 43 procent 2021 och 2022. Den tydliga ökningen 2020–2021 har sannolikt en delförklaring i ändrade arbetsätt hos polis och åklagare under pandemin.

Den standardiserade andelen slutredovisade skäliga brottsmisstankar var högst 2016, 39 procent, och minskade kontinuerligt till 35 procent 2022. Andelen med lagföringsbeslut av alla utredda minskade från 30 procent 2018 till 27 procent 2022. Den standardiserade lagföringskvoten (andel av alla brottsmisstankar med beslut i åtalsfrågan som fått ett lagföringsbeslut) var stabil under hela perioden på 92–93 procent.

Skäliga brottsmisstankar riktade mot ungdomar

Under 2022 fanns 46 393 registrerade skäliga brottsmisstankar riktade mot ungdomar (15–17 år) varav 21 procent utgjorde ingående balans (Figur 10).

Figur 10. Beslut tagna på skäliga brottsmisstankar riktade mot ungdomar (15–17 år) registrerade 2022.

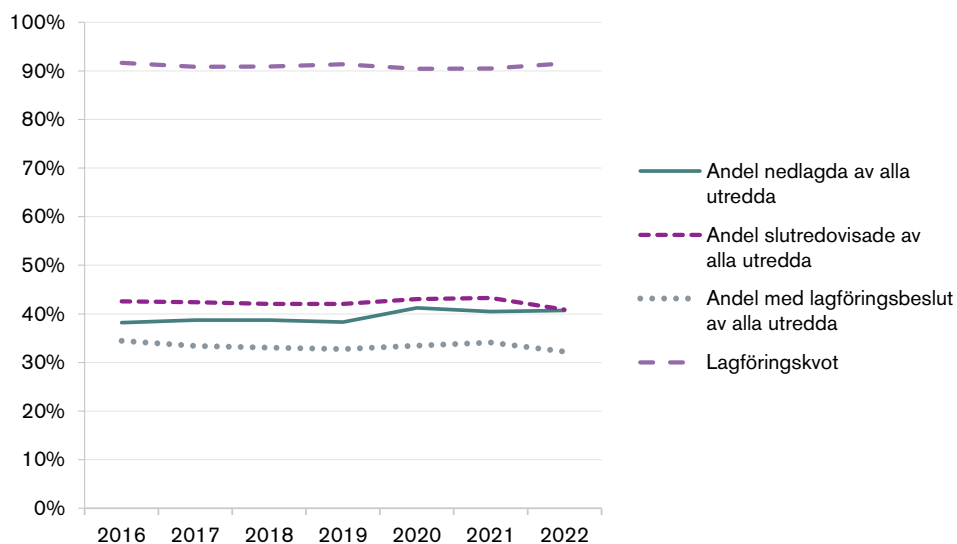
För de allra flesta, 46 377, inleddes en utredning. Efter avslutad utredning var det vanligaste beslutet ett beslut om slutredovisning, 19 111 skäliga brottsmisstankar fick det beslutet. Sammanlagt 18 838 skäliga brottsmisstankar riktade mot ungdomar fick ett lagföringsbeslut, varav 9 686 brottsmisstankar riktade mot ungdomar fick beslut om åtal, vilket motsvarade 21 procent av samtliga registrerade skäliga brottsmisstankar riktade mot ungdomar. För 3 598 brottsmisstankar riktade mot ungdomar fattades beslut om straffvarning. 2 074 brottsmisstankar fick beslut om strafföreläggande, och dessutom fattades 1 389 beslut om att inte väcka åtal.

Standardiserade nyckeltal för skäligen brottsmisstankar riktade mot ungdomar redovisas i Tabell 3 och Figur 11.

Tabell 3 Standardiserade nyckeltal för skäligen brottsmisstankar riktade mot ungdomar 2022

Nyckeltal	
Andel nedlagda av alla utredda	41%
Andel slutredovisade av alla utredda	41%
Andel med lagföringsbeslut av alla utredda	32%
Lagföringskvot	92%

Figur 11. Standardiserade nyckeltal för skäligen brottsmisstankar riktade mot ungdomar 2016–2022

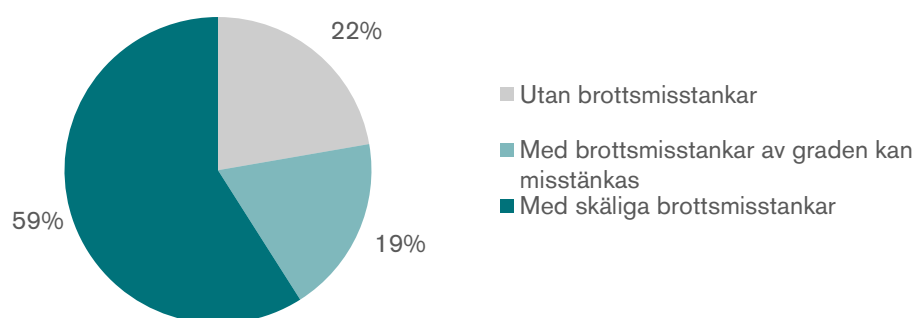
Den standardiserade andelen nedlagda skäligen brottsmisstankar var 38–39 procent innan pandemin men ökade till 40–41 procent 2020–2022. Den standardiserade andelen slutredovisade skäligen brottsmisstankar var 41 procent 2022, vilket är lägre än tidigare år när andelen var 42–43 procent. Andelen med lagföringsbeslut var 32 procent 2022 vilket är en minskning från tidigare 33–34 procent. Lagföringskvoten var 92 procent 2022, vilket är den högsta noteringen sedan 2016.

Handläggningsresultat för olika brottskategorier

Brott mot liv och hälsa

Under 2022 fanns 113 539 registrerade brott mot liv och hälsa. För 59 procent av dessa fanns skäligen brottsmisstankar, 19 procent hade brottsmisstankar av den svagare graden kan misstänkas och för 22 procent saknades brottsmisstankar, se Figur 17.

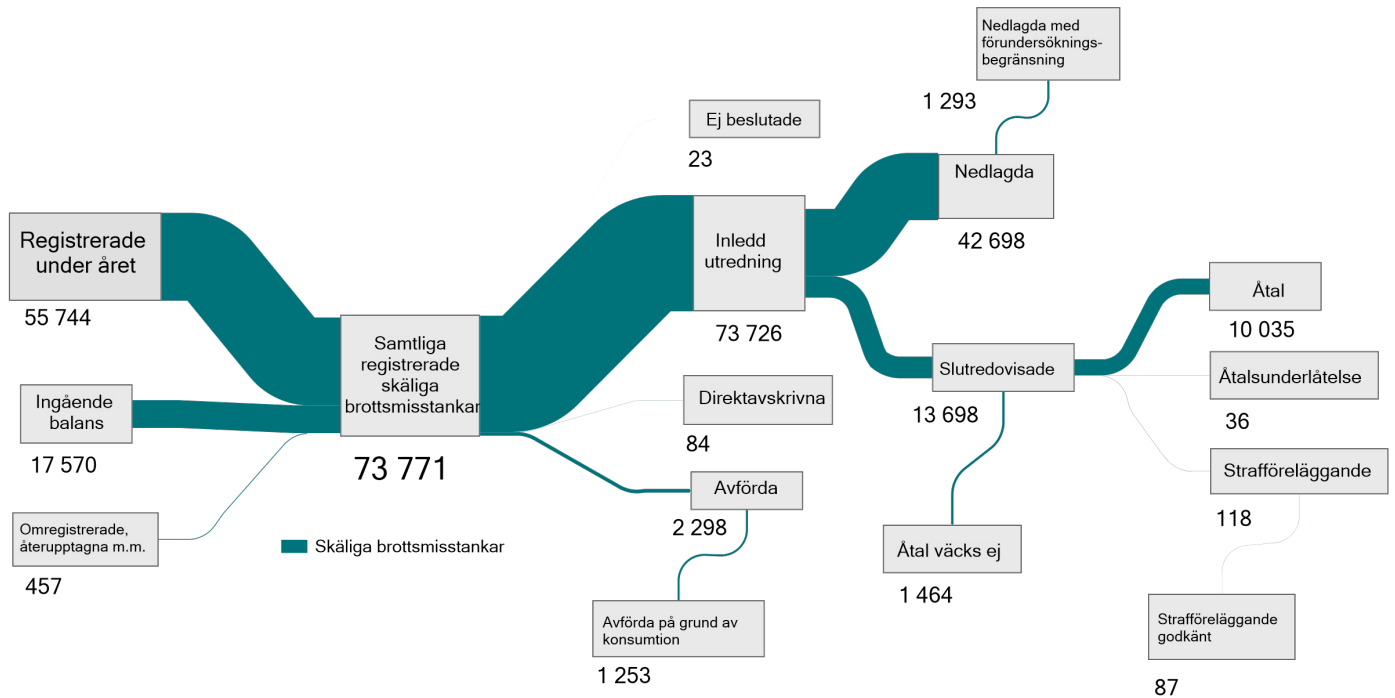
Figur 12. Brott mot liv och hälsa registrerade 2022.

Figur 18 visar registrerade skäligen brottsmisstankar för brott mot liv och hälsa under 2022, totalt 73 771 stycken varav 24 procent var ingående balans från föregående år.

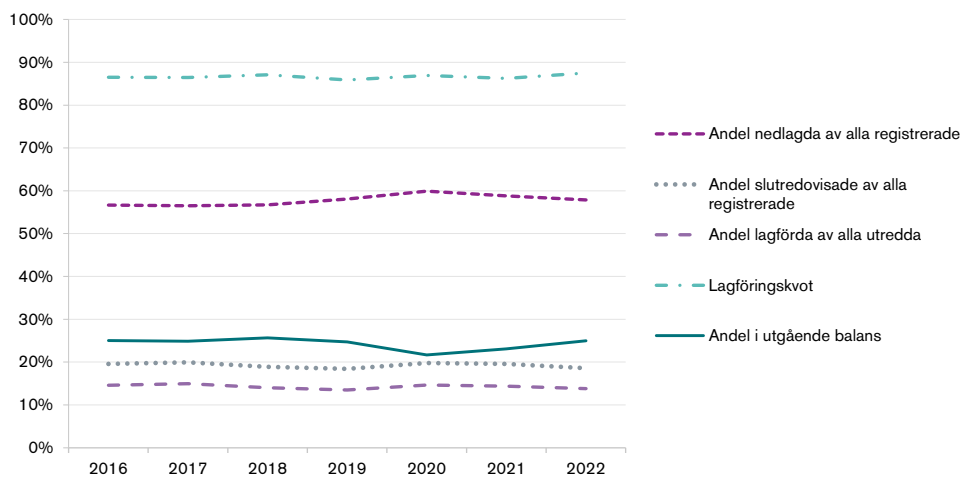
Nästan alla, 73 726 skäligen brottsmisstankar, fick beslut om att inleda en utredning. Efter avslutad utredning var det vanligaste beslutet ett beslut om nedläggning. Totalt fick, 42 698 skäligen brottsmisstankar det beslutet. Sammanlagt 13 698 skäligen brottsmisstankar fick beslut om slutredovisning. Sammanlagt 10 167 brottsmisstankar fick lagföringsbeslut varav 10 035 fick beslut om åtal, vilket motsvarade 14 procent av samtliga registrerade skäligen brottsmisstankar.

Figur 13. Brott mot liv och hälsa, beslut tagna på skäliga brottsmisstankar registrerade 2022.

Utveckling över tid för viktiga mått för brott mot liv och hälsa redovisas i Figur 19.

Figur 14. Brott mot liv och hälsa, utveckling över tid för viktiga mått för skäliga brottsmisstankar 2016–2022

Andelen nedlagda skäliga brottsmisstankar ökade från 57 procent 2016 till 58 procent 2022. Som högst var andelen nedlagda 60 procent 2020. Andelen

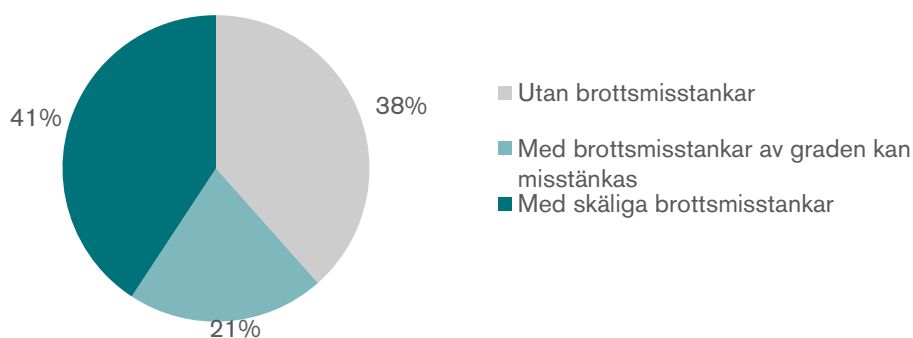
slutredovisade skäligen brottsmisstankar har legat stabilt under perioden på 19–20 procent, med något lägre värden 2019.

Andelen av samtliga utredda skäligen brottsmisstankar som fick ett lagföringsbeslut var 14 procent 2022, och har sen 2016 varierat mellan 13 och 15 procent. Lagföringskvoten för brott mot liv och hälsa var 87 procent 2022, och den har varit 86–87 procent sedan 2016. Andelen i utgående balans låg på 22–23 procent under pandemin, men är nu åter 25 procent, precis som innan pandemin.

Brott mot frihet och frid

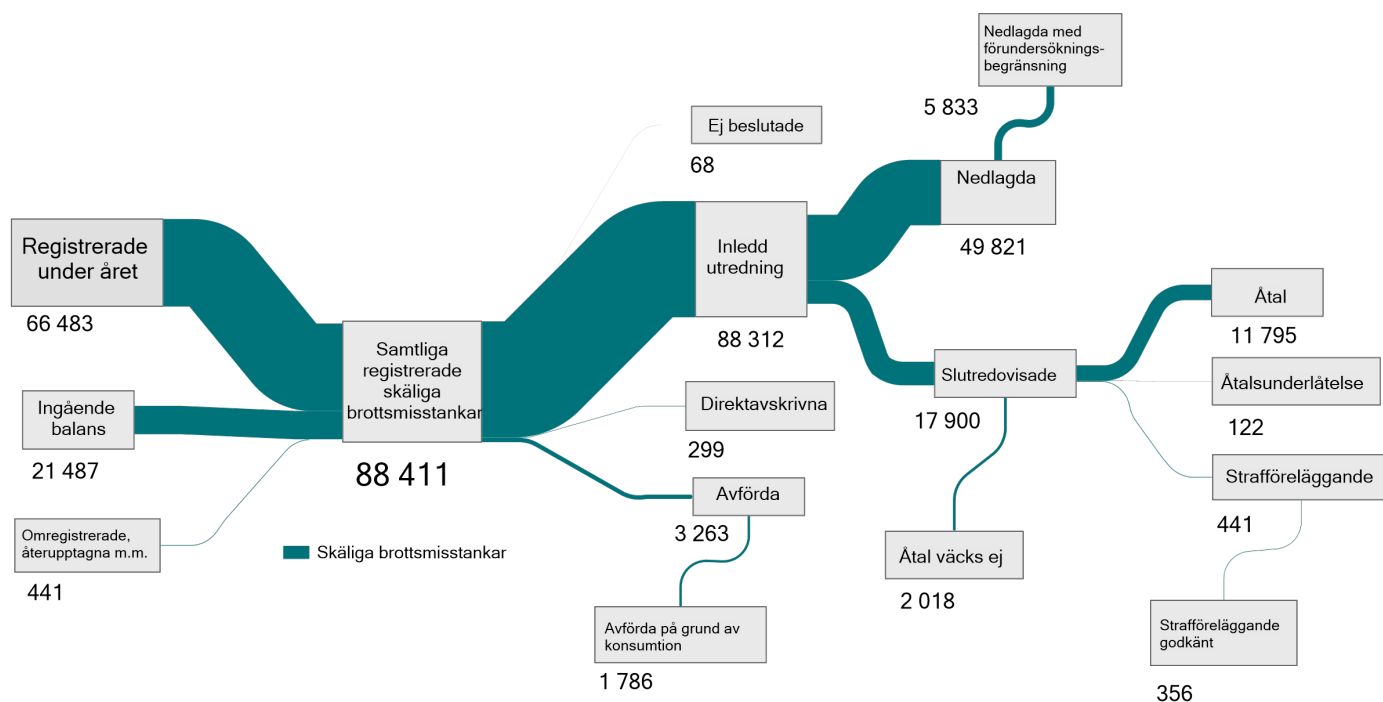
Under 2022 fanns 204 704 registrerade brott mot frihet och frid. För 41 procent av dessa fanns skäligen brottsmisstankar, 21 procent hade brottsmisstankar av den svagare graden kan misstänkas och för 38 procent saknades brottsmisstankar, se Figur 20.

Figur 15. Brott mot frihet och frid med mera registrerade 2022.

Figur 21 visar registrerade skäligen brottsmisstankar för brott mot frihet och frid med mera under 2022, totalt 88 411 stycken varav 24 procent var ingående balans från föregående år.

Figur 16. Brott mot frihet och frid med mera, beslut tagna på skäligen brottsmisstankar registrerade 2022.

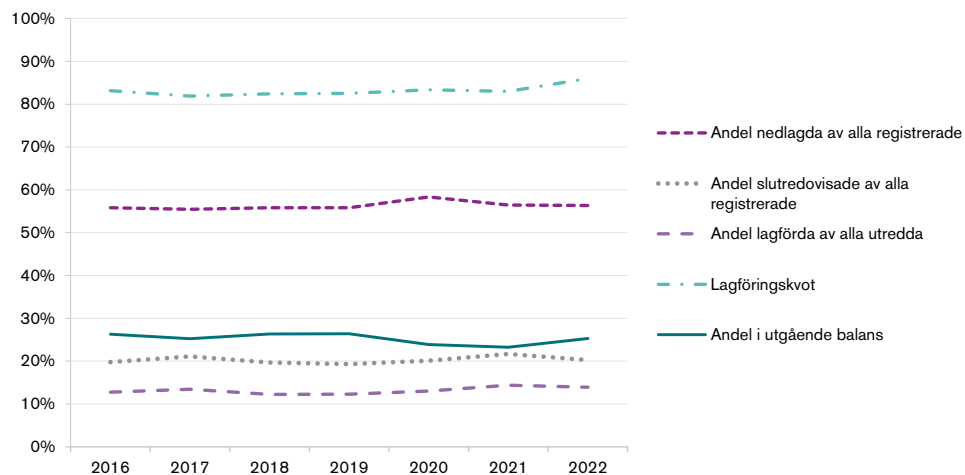
Nästan alla, 88 312 skäligen brottsmisstankar, fick beslut om att inleda en utredning. Efter avslutad utredning var det vanligaste beslutet ett beslut om nedläggning, 49 821 skäligen brottsmisstankar fick det beslutet. 17 900 skäligen brottsmisstankar fick beslut om slutredovisning. 12 299 brottsmisstankar fick lagföringsbeslut varav 11 795 fick beslut om åtal, vilket motsvarade 13 procent av samtliga registrerade skäligen brottsmisstankar för brott mot frihet och frid med mera.

Utveckling över tid för viktiga mått för brott mot frihet och frid med mera redovisas i Figur 22. Andelen nedlagda skäligen brottsmisstankar har legat stabilt på 55–56 procent fränsett 2020 när andelen var högre, 58 procent. Andelen slutredovisade skäligen brottsmisstankar var 19–21 procent under åren 2016–2020 och 2022 utan någon trend, men ökade till 22 procent 2021.

Andelen av samtliga utredda skäligen brottsmisstankar som fick ett lagföringsbeslut ökade till 14 procent 2021 och 2022, från 12–13 procent åren 2016–2020. Lagföringskvoten ökade till 86 procent 2022, från att tidigare ha legat på 82–83 procent.

Andelen i utgående balans låg på 23–24 procent under pandemin, men är nu åter 25 procent, precis som innan pandemin.

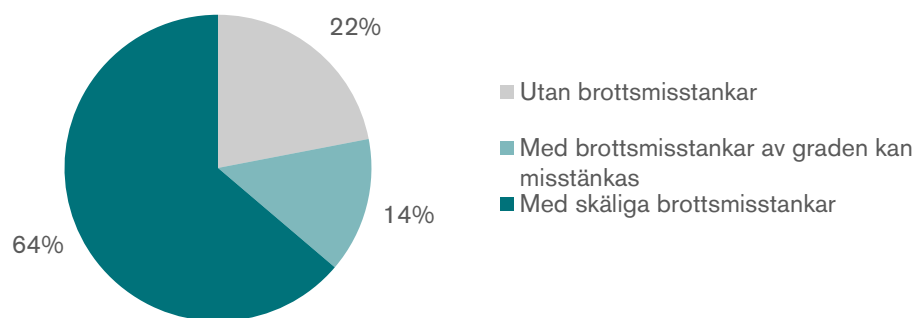
Figur 17. Brott mot frihet och frid, utveckling över tid för viktiga mått för skäligen brottsmisstankar 2016–2022

Sexualbrott

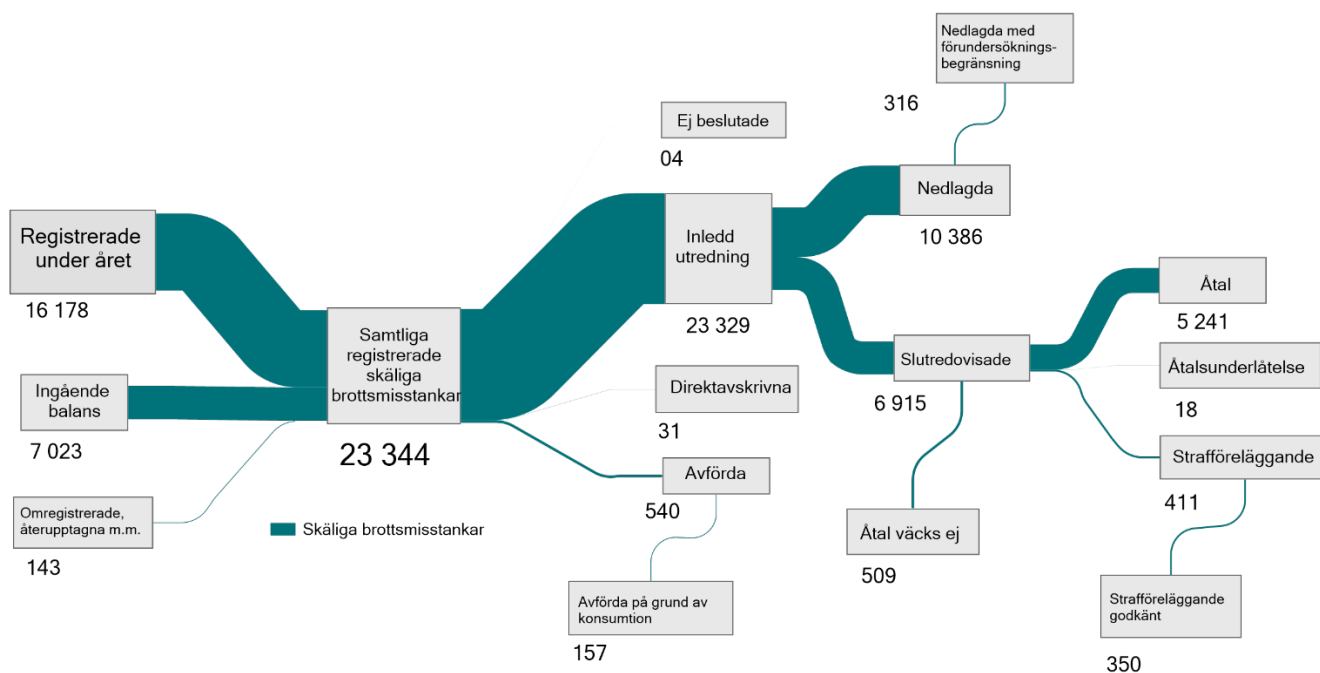
Under 2022 fanns 35 875 registrerade sexualbrott. För 64 procent av dessa fanns skäligen brottsmisstankar, 14 procent hade brottsmisstankar av den svagare graden kan misstänkas och för 22 procent saknades brottsmisstankar, se Figur 23.

Figur 18. Sexualbrott, beslut tagna på brott registrerade 2022.

Figur 24 visar registrerade skäligen brottsmisstankar för sexualbrott under 2022, totalt 23 344 stycken varav 30 procent var ingående balans från föregående år.

Figur 19. Sexualbrott, beslut tagna på skäliga brottsmisstankar registrerade 2022.

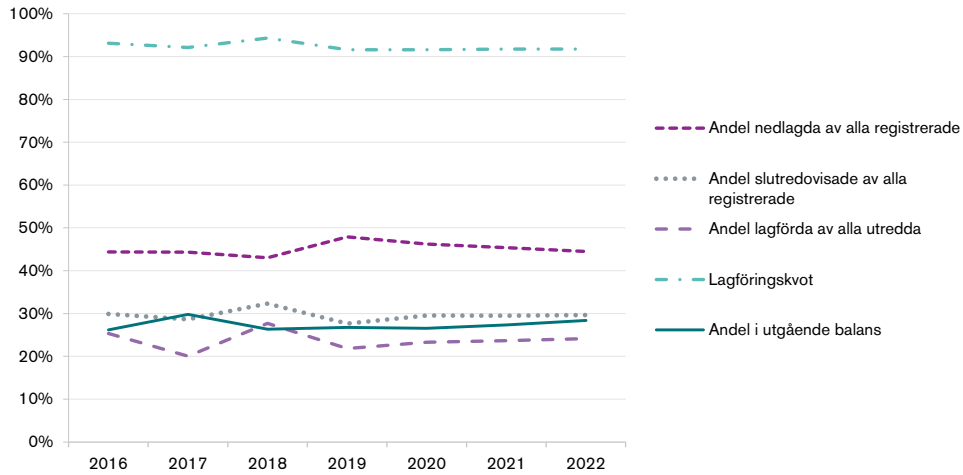
Nästan alla, 23 329 skäliga brottsmisstankar, fick beslut om att inleda en utredning. Efter avslutad utredning var det vanligaste beslutet ett beslut om nedläggning, 10 386 skäliga brottsmisstankar fick det beslutet. Sammanlagt 6 915 skäliga brottsmisstankar fick beslut om slutredovisning. Sammanlagt 5 626 brottsmisstankar fick lagföringsbeslut varav 5 241 fick beslut om åtal, vilket motsvarade 22 procent av samtliga registrerade skäliga brottsmisstankar.

Utveckling över tid för viktiga mått för sexualbrott redovisas i Figur 25. Andelen nedlagda skäliga brottsmisstankar var 44 procent 2022. Andelen var lägst 2018, 43 procent, och högst 2019, 48 procent. Andelen slutredovisade skäliga brottsmisstankar var 30 procent 2022. Andelen var högst 2018, 32 procent, och lägst 2019, 28 procent.

Andelen av samtliga utredda skäliga brottsmisstankar som fick ett lagföringsbeslut var 24 procent 2022, och har sen 2016 varierat mellan 20 och 28 procent. Lagföringskvoten för sexualbrott var 92 procent 2022, vilket är samma nivå som tidigare år fränsett 2016 och 2018 när kvoten var något högre.

Andelen i utgående balans ökade till 28 procent 2022, den högsta noteringen sedan 2017 när andelen var 30 procent.

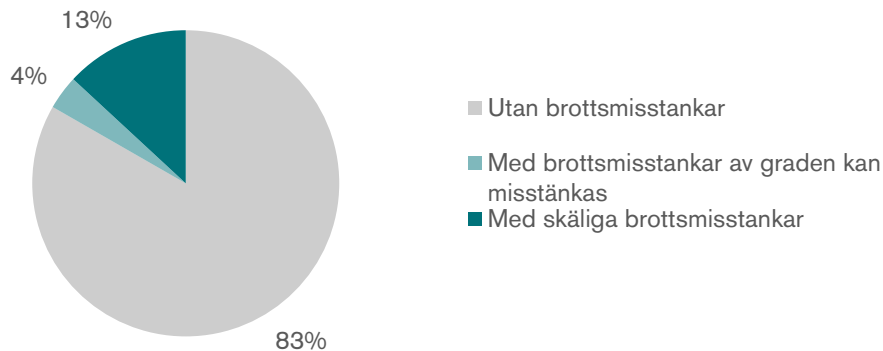
Figur 20. Sexualbrott, utveckling över tid för viktiga mått för skäliga brottsmisstankar 2016–2022

Tillgreppsbrott

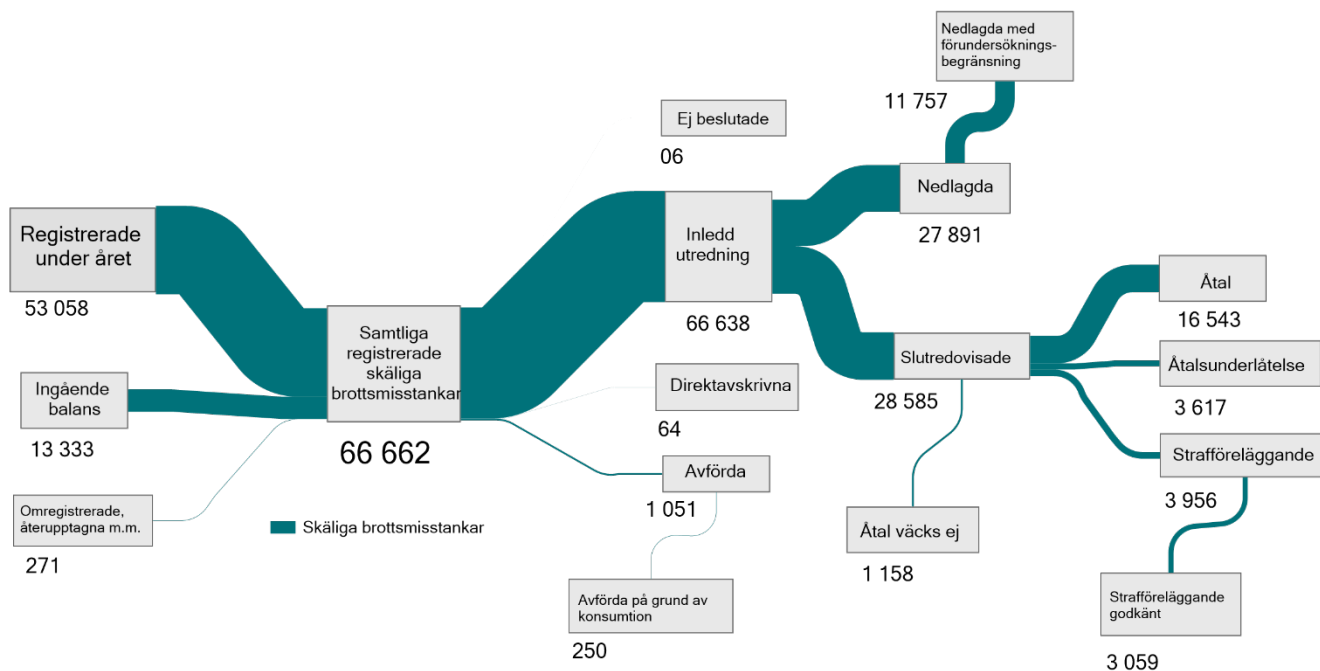
Under 2022 fanns 413 275 registrerade tillgreppsbrott. För tillgreppsbrott saknas för det mesta brottsmisstankar, i 83 procent av fallen. För 13 procent fanns skäliga brottsmisstankar och 4 procent hade brottsmisstankar av den svagare graden kan misstänkas, se Figur 26.

Figur 21. Tillgreppsbrott, beslut tagna på brott registrerade 2022.

För de 66 662 skäliga brottsmisstankar som fanns registrerade under 2022 (Figur 27) var 20 procent ingående balans från föregående år.

Figur 22. Tillgreppsbrott, beslut tagna på skäligen brottsmisstankar registrerade 2022.

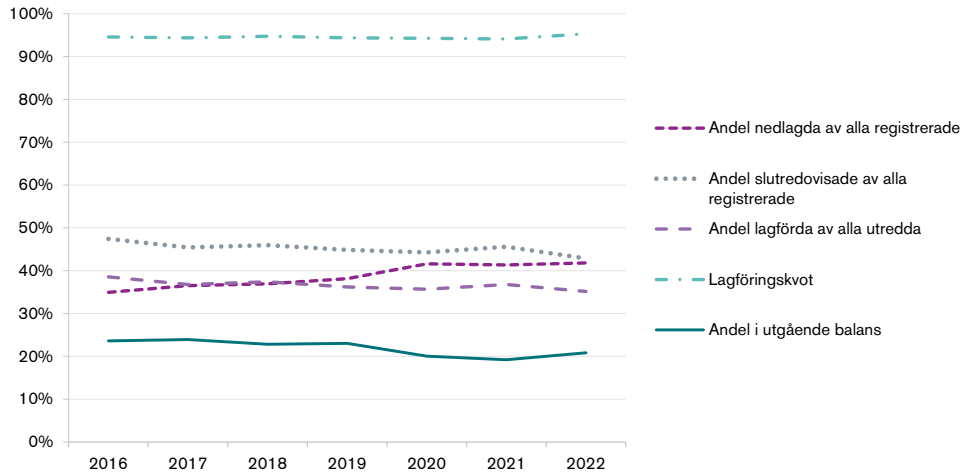
Nästan alla, 66 638 skäligen brottsmisstankar, fick beslut om att inleda en utredning. Det var vanligare att utredningen slutredovisades (28 585 skäligen brottsmisstankar) än att den lades ner (27 891 skäligen brottsmisstankar). Totalt 23 418 brottsmisstankar fick lagföringsbeslut varav 16 543 fick beslut om åtal, vilket motsvarade 25 procent av samtliga registrerade skäligen brottsmisstankar.

Utveckling över tid för viktiga mått för tillgreppsbrott redovisas i Figur 28. Andelen nedlagda skäligen brottsmisstankar ökade från 35–38 procent innan pandemin till 41–42 procent under 2020–2022. Andelen slutredovisade skäligen brottsmisstankar var 43 procent 2022 vilket är den lägsta noteringen sedan tidsseriens början 2016.

Andelen av samtliga utredda skäligen brottsmisstankar som fick ett lagföringsbeslut var 35 procent 2022, även det den lägsta noteringen sedan tidsseriens början. Lagföringskvoten för tillgreppsbrott var 95 procent 2022, vilket är en likartad nivå som tidigare år.

Andelen i utgående balans låg på 23–24 procent innan pandemin, men sjönk under pandemin till 19–20 procent. 2022 var andelen i utgående balans 21 procent.

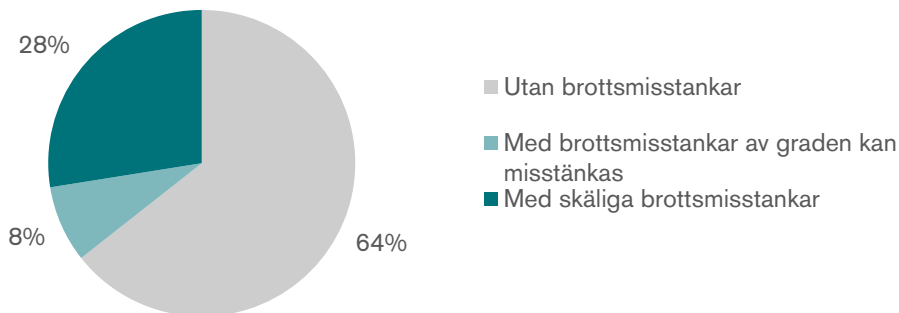
Figur 23. Tillgreppsbrott, utveckling över tid för viktiga mått för skäligen brottsmisstankar 2016–2022

Förmögenhetsbrott

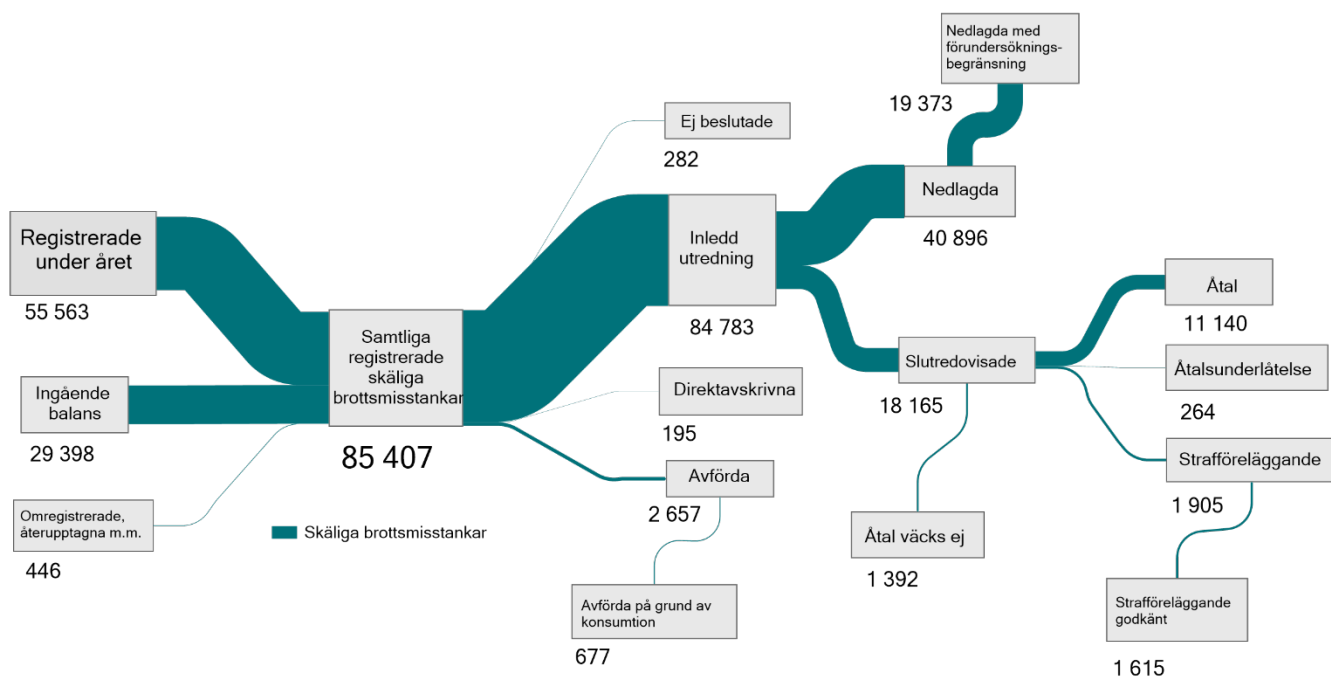
Under 2022 fanns 265 768 registrerade förmögenhetsbrott. För förmögenhetsbrott saknades brottsmisstankar i 64 procent av fallen. För 28 procent fanns skäligen brottsmisstankar och 8 procent hade brottsmisstankar av den svagare graden kan misstänkas, se Figur 29.

Figur 24. Förmögenhetsbrott, beslut tagna på brott registrerade 2022.

Figur 30 visar registrerade skäligen brottsmisstankar för förmögenhetsbrott under 2022, totalt 85 407 stycken varav 34 procent var ingående balans från föregående år.

Figur 25. Förmögenhetsbrott, beslut tagna på skäliga brottsmisstankar registrerade 2022.

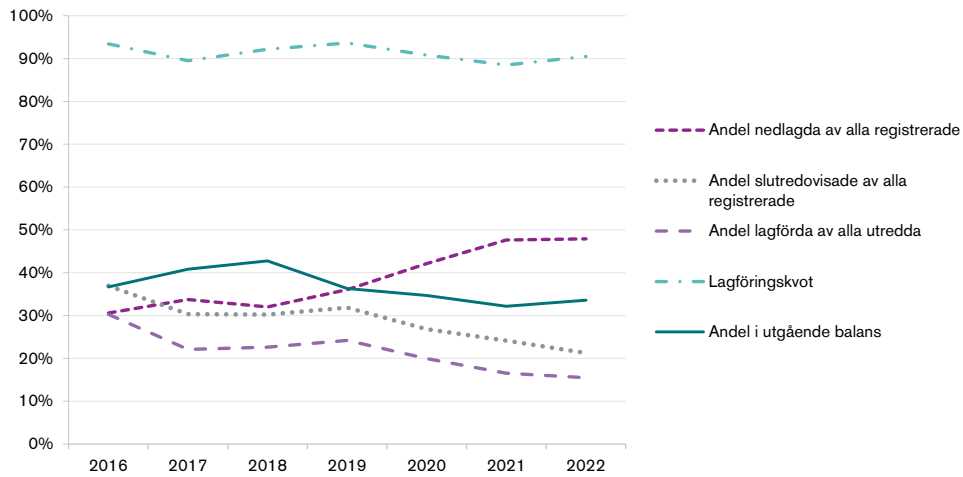
Nästan alla, 84 783 skäliga brottsmisstankar, fick beslut om att inleda en utredning. Efter avslutad utredning var det vanligaste beslutet ett beslut om nedläggning, 40 896 skäliga brottsmisstankar fick det beslutet. Totalt 18 165 skäliga brottsmisstankar fick beslut om slutredovisning. Totalt 13 134 brottsmisstankar fick lagföringsbeslut varav 11 140 brottsmisstankar fick beslut om åtal, vilket motsvarade 13 procent av samtliga registrerade skäliga brottsmisstankar för förmögenhetsbrott.

Utveckling över tid för viktiga mått för förmögenhetsbrott redovisas i Figur 31. Andelen nedlagda skäliga brottsmisstankar har ökat under perioden från 31 procent 2016 till 48 procent 2022. Andelen slutredovisade skäliga brottsmisstankar har samtidigt minskat från 37 procent 2016 till 21 procent 2022.

Andelen av samtliga utredda skäliga brottsmisstankar som fick ett lagföringsbeslut har minskat från 30 procent 2016 till 15 procent 2022. Lagföringskvoten var 90 procent 2022 och har under tidigare år varierat mellan 88 och 94 procent.

Andelen i utgående balans var 34 procent 2022. Andelen var högst 2018, 43 procent, och lägst 2021, 32 procent.

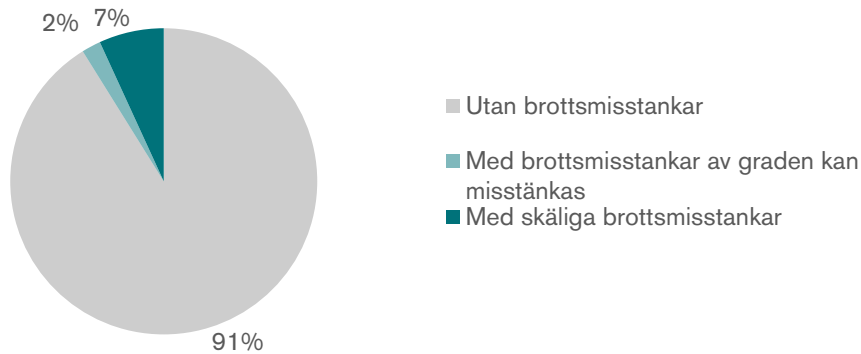
Figur 26. Förmögenhetsbrott, utveckling över tid för viktiga mått för skäliga brottsmisstankar 2016–2022

Skadegörelsebrott

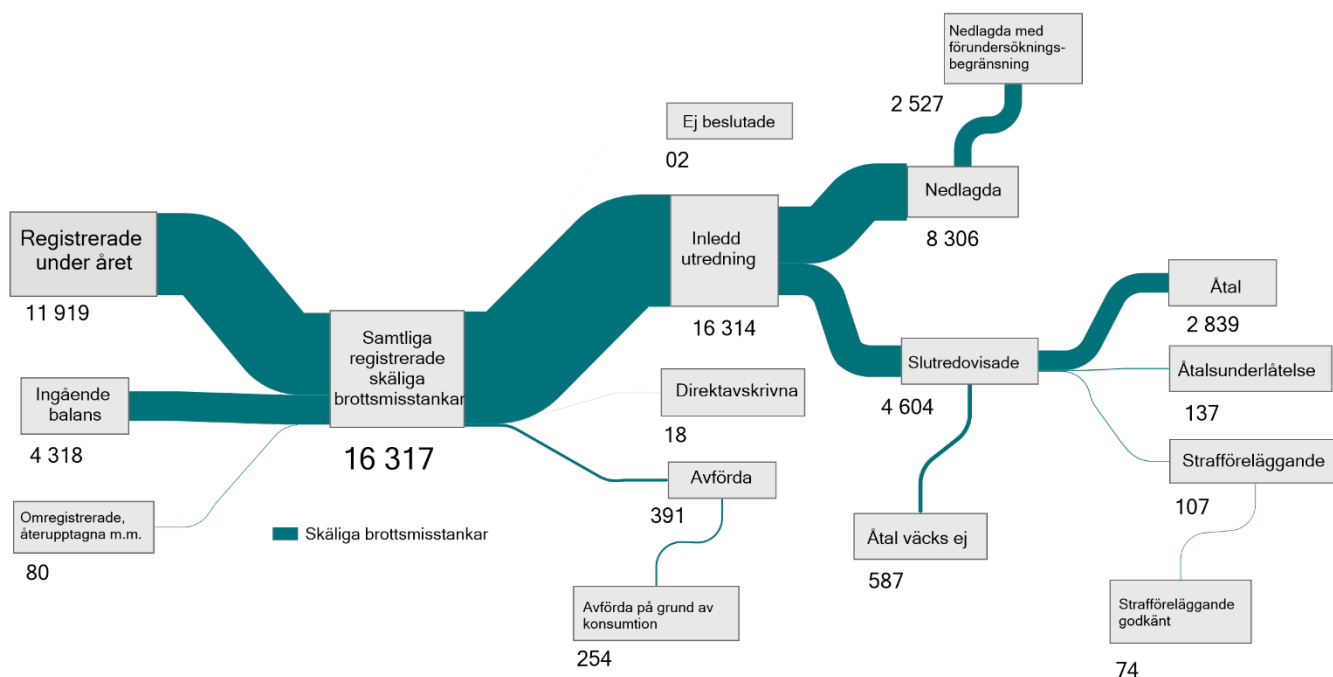
Under 2022 fanns 217 109 registrerade skadegörelsebrott, se Figur 32. De allra flesta skadegörelsebrotten saknar brottsmisstanke, 91 procent. För 7 procent fanns skäliga brottsmisstankar och 2 procent hade brottsmisstankar av den svagare graden kan misstänkas.

Figur 27. Skadegörelsebrott, beslut tagna på brott registrerade 2022

Figur 32 visade att för skadegörelsebrott är den största svårigheten att knyta en misstänkt person till brottet. För de 16 317 skäliga brottsmisstankar som trots det fanns registrerade under 2022 (Figur 33) var 26 procent ingående balans från föregående år.

Figur 28. Skadegörelsebrott, beslut tagna på skäliga brottsmisstankar registrerade 2022.

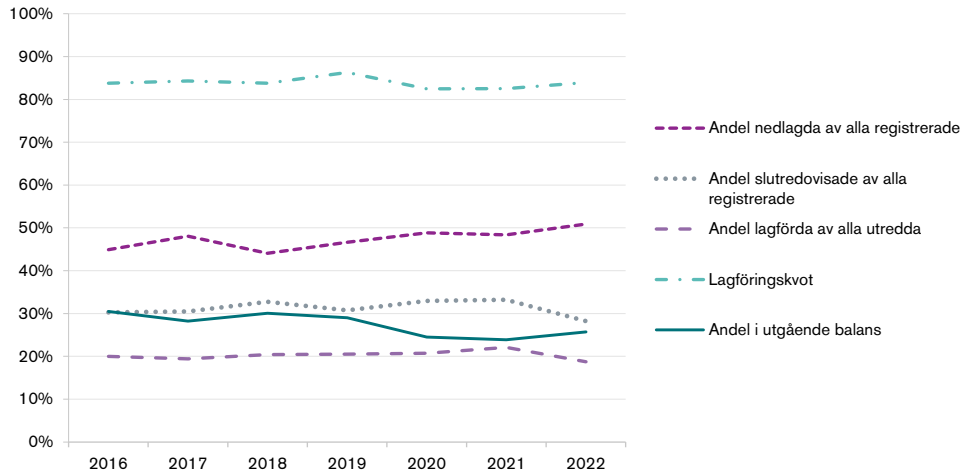
Nästan alla, 16 314 skäliga brottsmisstankar, fick beslut om att inleda en utredning. Efter avslutad utredning var det vanligaste beslutet ett beslut om nedläggning, 8 306 skäliga brottsmisstankar fick det beslutet. Sammanlagt 4 604 skäliga brottsmisstankar fick beslut om slutredovisning. Sammanlagt 3 053 brottsmisstankar fick lagföringsbeslut varav 2 839 fick beslut om åtal, vilket motsvarade 17 procent av samtliga registrerade skäliga brottsmisstankar för skadegörelsebrott.

Utveckling över tid för viktiga mått för skadegörelsebrott redovisas i Figur 34. Andelen nedlagda skäliga brottsmisstankar var 51 procent 2022 vilket är den högsta andelen sedan tidsseriens början 2016. Andelen slutredovisade skäliga brottsmisstankar var 28 procent 2022 vilket är den lägsta noteringen sedan tidsseriens början 2016.

Andelen av samtliga utredda skäliga brottsmisstankar som fick ett lagföringsbeslut var 19 procent 2022, en minskning med 3 procentenheter sedan föregående år. Lagföringskvoten för skadegörelsebrott var 84 procent 2022, och har tidigare år varierat mellan 82 och 86 procent.

Andelen i utgående balans var 26 procent 2022, från 28–30 procent innan pandemin, och 24–25 procent under 2020 och 2021.

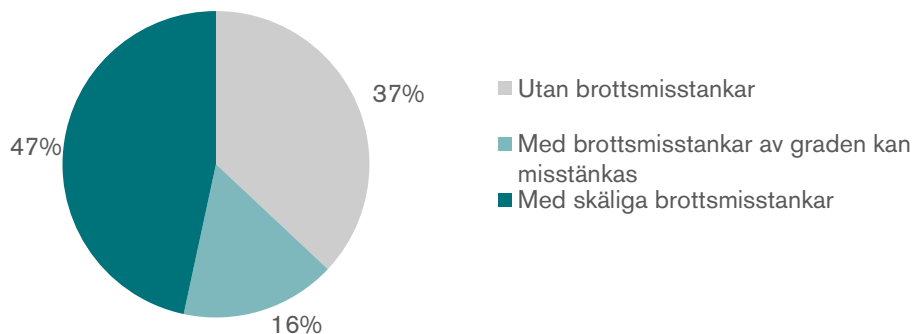
Figur 29. Skadegörelsebrott, utveckling över tid för viktiga mått för skäligen brottsmisstankar 2016–2022

Brott mot allmänheten

Brott mot allmänheten omfattar allmänfarliga brott, förfalskningsbrott samt mened, falskt åtal och annan osann utsaga. Under 2022 fanns 21 649 registrerade brott mot allmänheten. För brott mot allmänheten fanns skäligen brottsmisstankar i 47 procent av fallen, se Figur 35. För 37 procent saknades brottsmisstankar och 16 procent hade brottsmisstankar av den svagare graden kan misstänkas.

Figur 30. Brott mot allmänheten, beslut tagna på brott registrerade 2022.

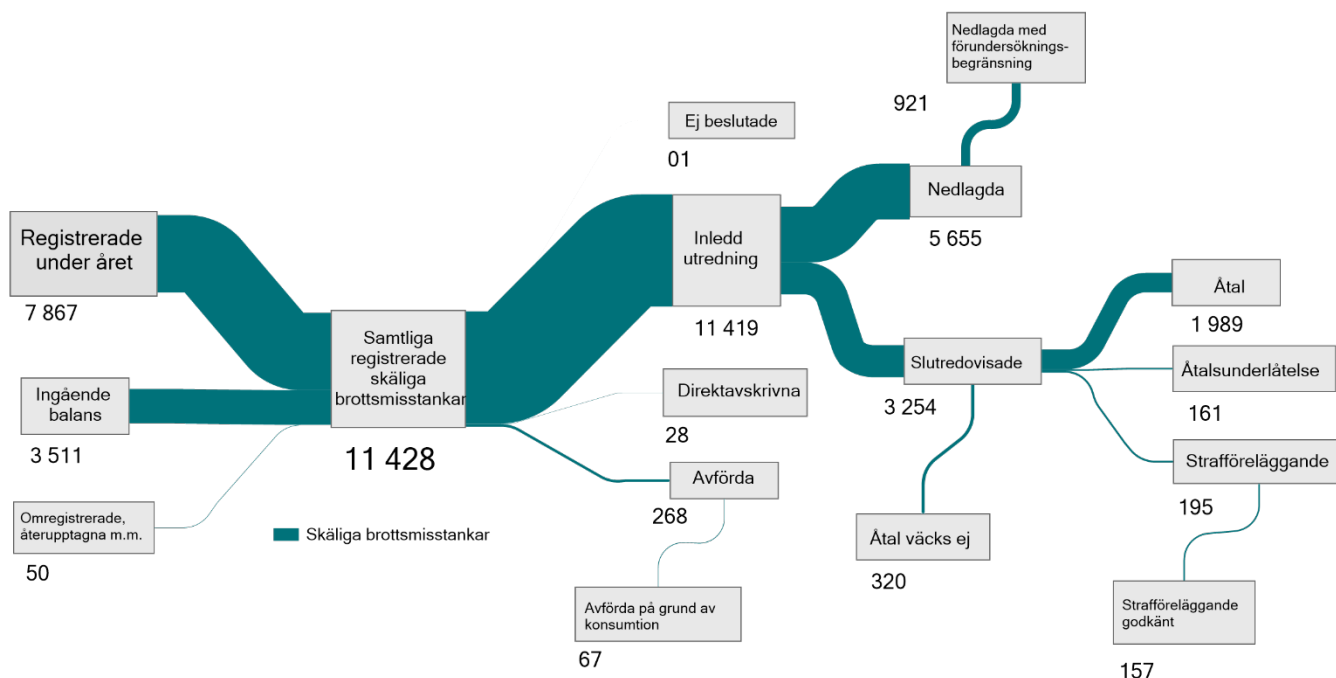

Figur 36 visar registrerade skäligen brottsmisstankar för brott mot allmänheten under 2022, totalt 11 428 stycken varav 31 procent var ingående balans från föregående år.

Nästan alla, 11 419 skäligen brottsmisstankar, fick beslut om att inleda en utredning. Efter avslutad utredning var det vanligaste beslutet ett beslut om

nedläggning, 5 655 skäliga brottsmisstankar fick det beslutet. Sammanlagt 3 254 skäliga brottsmisstankar fick beslut om slutredovisning. Sammanlagt 2 317 brottsmisstankar fick lagföringsbeslut varav 1 989 fick beslut om åtal, vilket motsvarade 17 procent av samtliga registrerade skäliga brottsmisstankar för brott mot allmänheten.

Figur 31. Brotts mot allmänheten, beslut tagna på skäliga brottsmisstankar registrerade 2022.

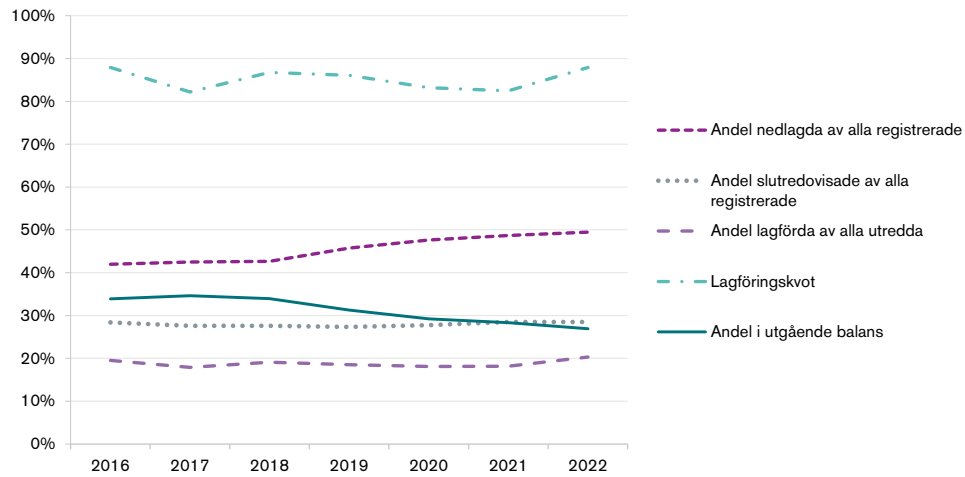

Utveckling över tid för viktiga mått för brott mot allmänheten redovisas i Figur 37. Andelen nedlagda skäliga brottsmisstankar ökade från 42 procent 2016 till 49 procent 2021–2022. Andelen slutredovisade skäliga brottsmisstankar var 28 procent 2022, ungefär som tidigare år.

Andelen av samtliga utredda skäliga brottsmisstankar som fick ett lagföringsbeslut var 20 procent 2022, en ökning jämfört med tidigare år. Lagföringskvoten för brott mot allmänheten var 88 procent 2022. Under åren 2016–2021 har andelen varierat mellan 82 och 88 procent.

Andelen i utgående balans var 27 procent 2022 vilket är den lägsta noteringen sedan tidsseriens början.

Figur 32. Brotts mot allmänheten, utveckling över tid för viktiga mått för skäligen brottsmisstankar 2016–2022

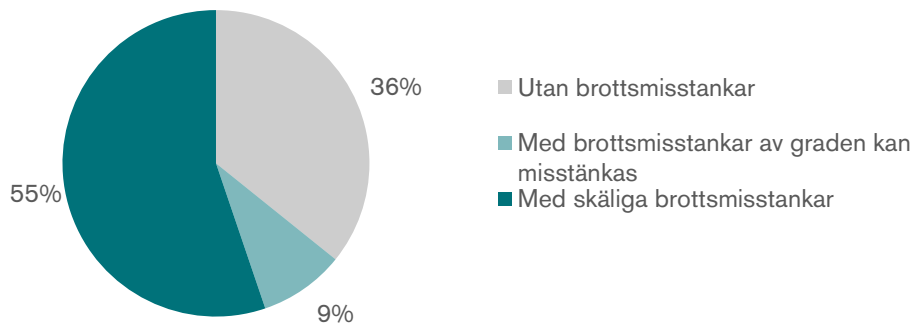
Brott mot staten

Brott mot staten omfattar

- brott mot allmän ordning,
- brott mot allmän verksamhet med mera,
- högmålsbrott,
- brott mot Sveriges säkerhet,
- tjänstefel med mera samt
- landsförräderi.

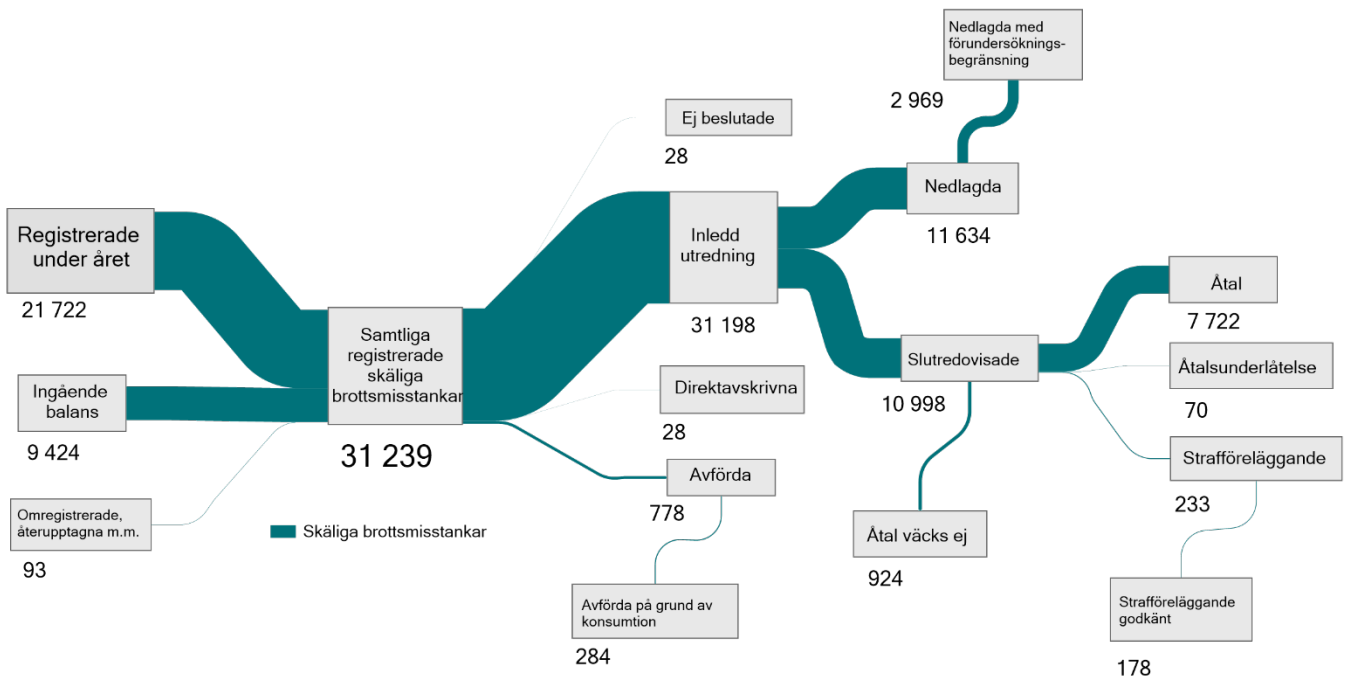
Under 2022 fanns 52 982 registrerade brott mot staten. För 55 procent fanns skäligen brottsmisstankar, se Figur 38. Brottsmisstankar saknades för 36 procent och 9 procent hade brottsmisstankar av den svagare graden kan misstänkas.

Figur 33. Brott mot staten, beslut tagna på brott registrerade 2022.

Figur 39 visar registrerade skäliga brottsmisstankar för brott mot staten under 2022, totalt 31 239 stycken varav 30 procent var ingående balans från föregående år.

Figur 34. Brott mot staten, beslut tagna på skäliga brottsmisstankar registrerade 2022.

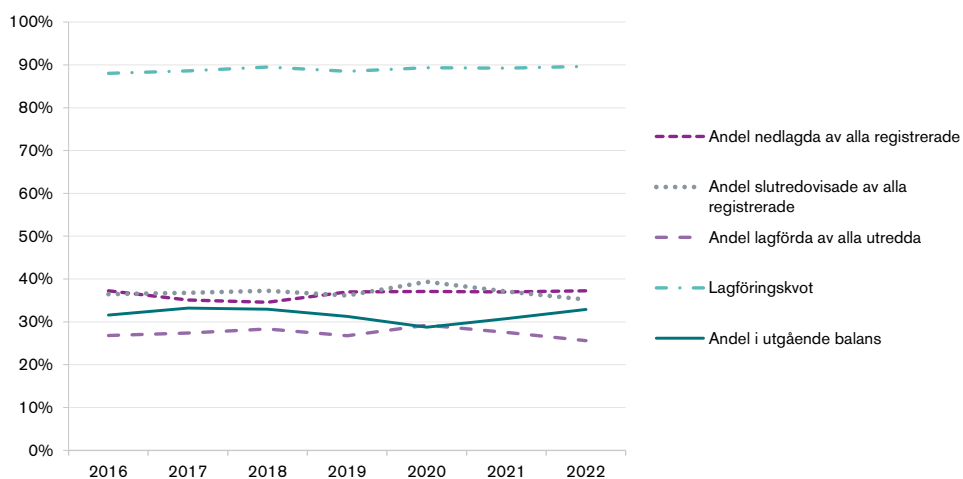
Nästan alla, 31 198 skäliga brottsmisstankar, fick beslut om att inleda en utredning. Det var vanligare att utredningen lades ner (11 634 skäliga brottsmisstankar) än att den slutredovisades (10 998 skäliga brottsmisstankar). Sammanlagt 7 985 brottsmisstankar fick lagföringsbeslut varav 7 722 brottsmisstankar fick beslut om åtal, vilket motsvarade 25 procent av samtliga registrerade skäliga brottsmisstankar för brott mot staten.

Utveckling över tid för viktiga mått för brott mot staten redovisas i Figur 40. Andelen nedlagda skäligen brottsmisstankar var 37 procent 2022 vilket är i nivå med tidigare år fränsett 2017–2018 när andelen var 35 procent. Andelen slutredovisade skäligen brottsmisstankar var 35 procent 2022, den lägsta andelen sedan tidsseriens början 2016.

Andelen av samtliga utredda skäligen brottsmisstankar som fick ett lagföringsbeslut var 26 procent 2022, och har sen 2016 varierat mellan 27 och 29 procent. Lagföringskvoten för brott mot staten var 90 procent 2022, något högre än tidigare år.

Under 2022 var andelen i utgående balans 33 procent. Andelen i utgående balans har varierat mellan 29 och 33 procent under perioden, utan någon trend.

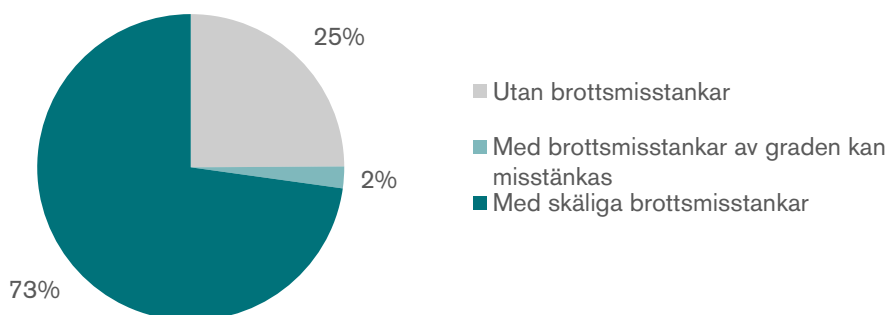
Figur 35. Brott mot staten, utveckling över tid för viktiga mått för skäligen brottsmisstankar 2016–2022

Brott mot trafikbrottslagen

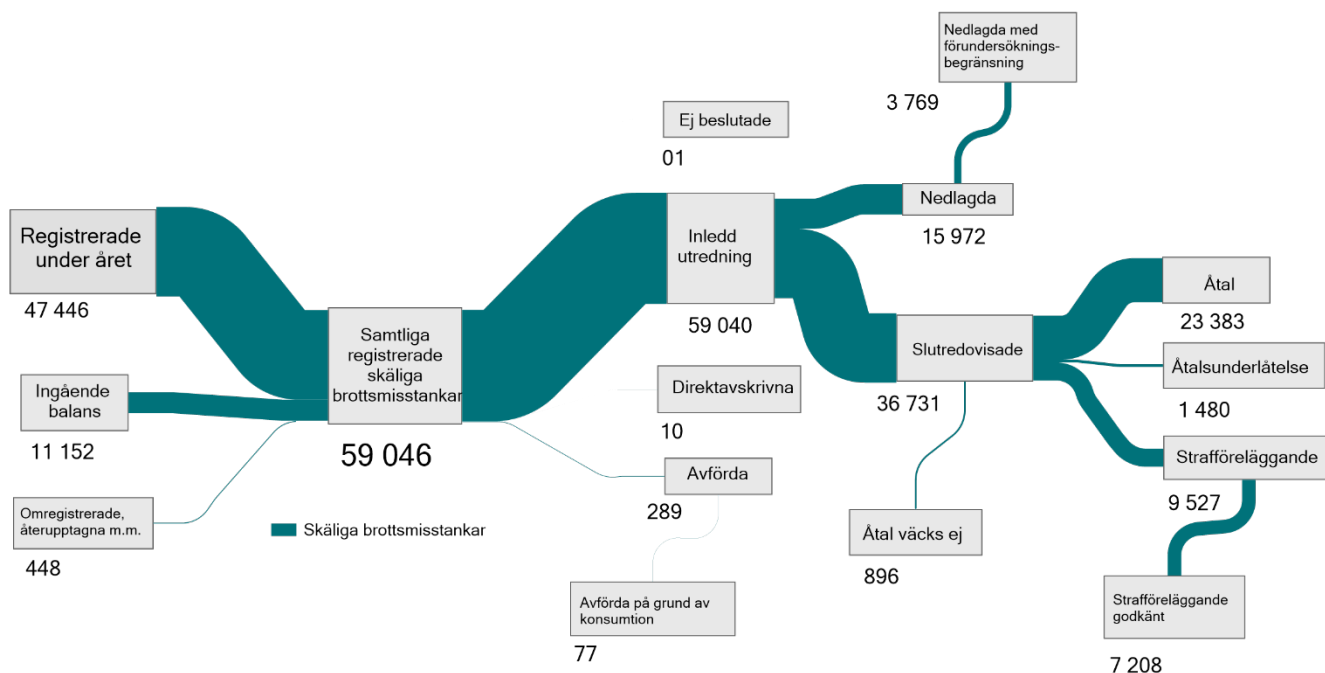
Under 2022 fanns 80 680 registrerade trafikbrott. För trafikbrott fanns för det mesta skäligen brottsmisstankar, 73 procent av fallen, se Figur 41. För 25 procent saknades brottsmisstankar och 2 procent hade brottsmisstankar av den svagare graden kan misstänkas.

Figur 36. Trafikbrottslagen, beslut tagna på brott registrerade 2022.

Figur 42 visar registrerade skäliga brottsmisstankar för brott mot trafikbrottslagen under 2022, totalt 59 046 stycken varav 19 procent var ingående balans från föregående år.

Figur 37. Trafikbrottslagen, beslut tagna på skäliga brottsmisstankar 2022.

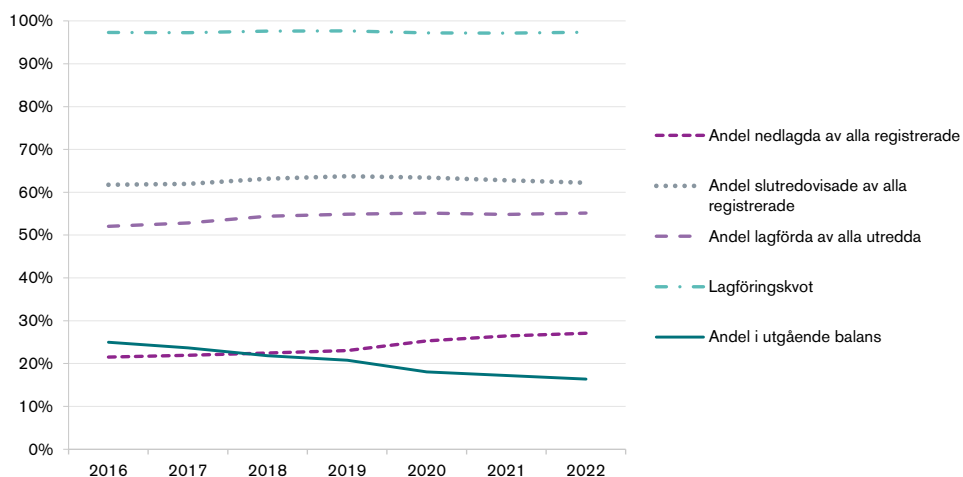

Nästan alla, 59 040 skäliga brottsmisstankar, fick beslut om att inleda en utredning. Det var vanligare att utredningen slutredovisades (36 731 skäliga brottsmisstankar) än att den lades ner (15 972 skäliga brottsmisstankar). Sammanlagt 32 551 brottsmisstankar fick lagföringsbeslut varav 23 383 brottsmisstankar fick beslut om åtal, vilket motsvarade 40 procent av samtliga registrerade skäliga brottsmisstankar för brott mot trafikbrottslagen – den högsta andelen av alla brottskategorier.

Utveckling över tid för viktiga mått för brott mot trafikbrottslagen redovisas i Figur 43. Andelen nedlagda skäligen brottsmisstankar ökade från 22 procent 2016 till 27 procent 2022. Andelen slutredovisade skäligen brottsmisstankar var 62 procent 2022. Andelen var högst 2019, 64 procent.

Andelen av samtliga utredda skäligen brottsmisstankar som fick ett lagföringsbeslut var 55 procent 2019–2022, och har sen 2016 ökat från 52 procent. Lagföringskvoten för brott mot trafikbrottslagen var 97 procent 2021, vilket är samma nivå som tidigare år fränsett 2018–2019 när kvoten var 98 procent. Andelen i utgående balans var 16 procent 2021 och har minskat samtliga år sen 2016 när andelen var 25 procent.

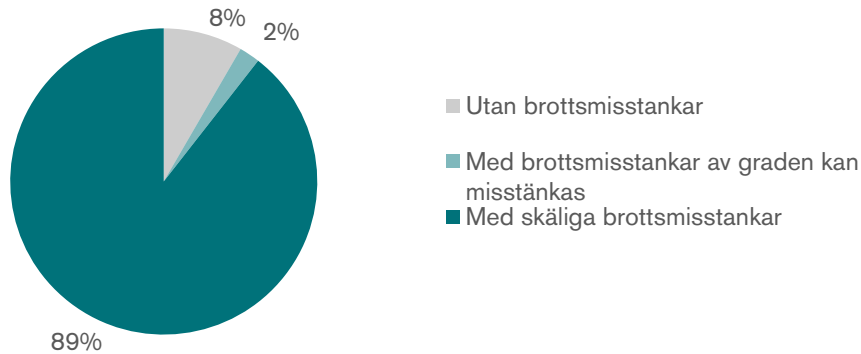
Figur 38. Brott mot trafikbrottslagen, utveckling över tid för viktiga mått för skäligen brottsmisstankar 2016–2022

Brott mot narkotikastrafflagen

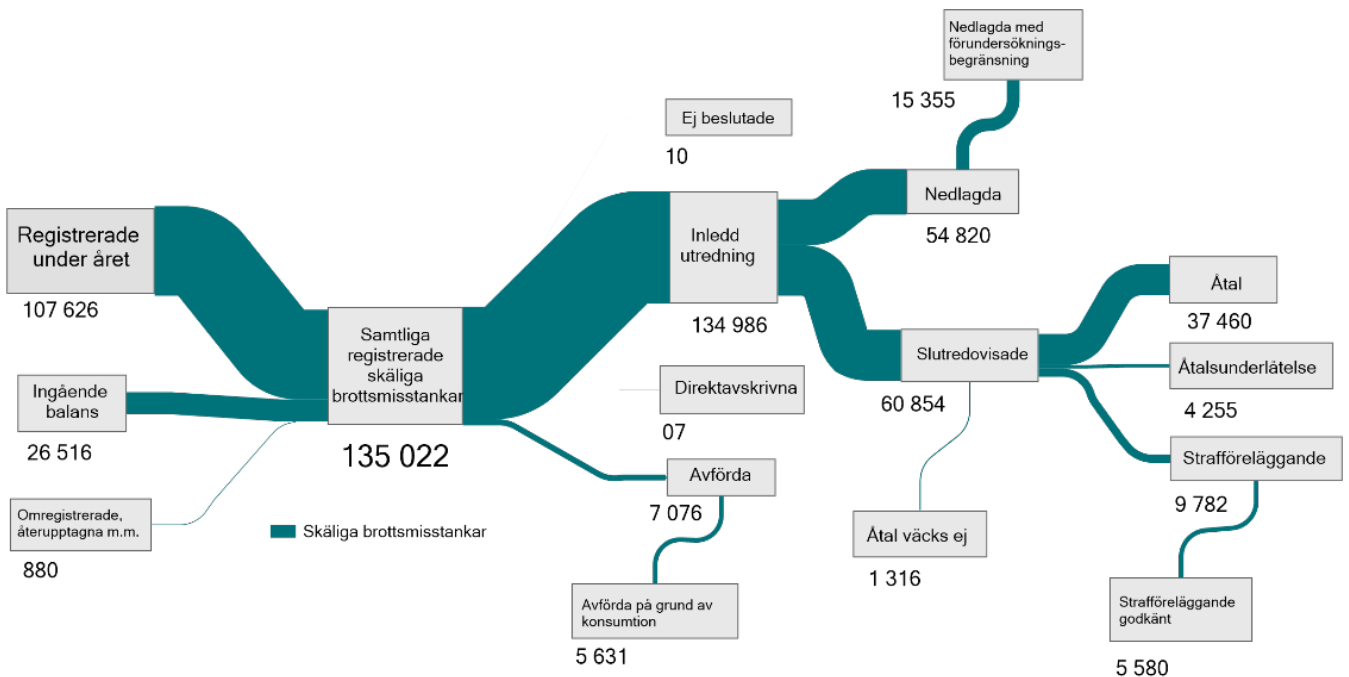
Under 2022 fanns 139 379 registrerade brott mot narkotikastrafflagen. För narkotikabrott fanns oftast skäligen brottsmisstankar, i 89 procent av fallen, se Figur 44. För 8 procent saknades brottsmisstankar och 2 procent hade brottsmisstankar av den svagare graden kan misstänkas.

Figur 39. Narkotikastrafflagen, beslut tagna på brott registrerade 2022.

Figur 45 visar registrerade skäliga brottsmisstankar för brott mot narkotikastrafflagen under 2022, totalt 135 022 stycken varav 20 procent var ingående balans från föregående år.

Figur 40. Brott mot narkotikastrafflagen, beslut tagna på skäliga brottsmisstankar registrerade 2022.

Nästan alla, 134 986 skäliga brottsmisstankar, fick beslut om att inleda en utredning. Det var vanligare att utredningen slutredovisades (60 854 skäliga brottsmisstankar) än att den lades ner (54 820 skäliga brottsmisstankar). Sammanlagt 47 975 brottsmisstankar fick lagföringsbeslut varav 37 460 brottsmisstankar fick beslut om åtal, vilket motsvarade 28 procent av

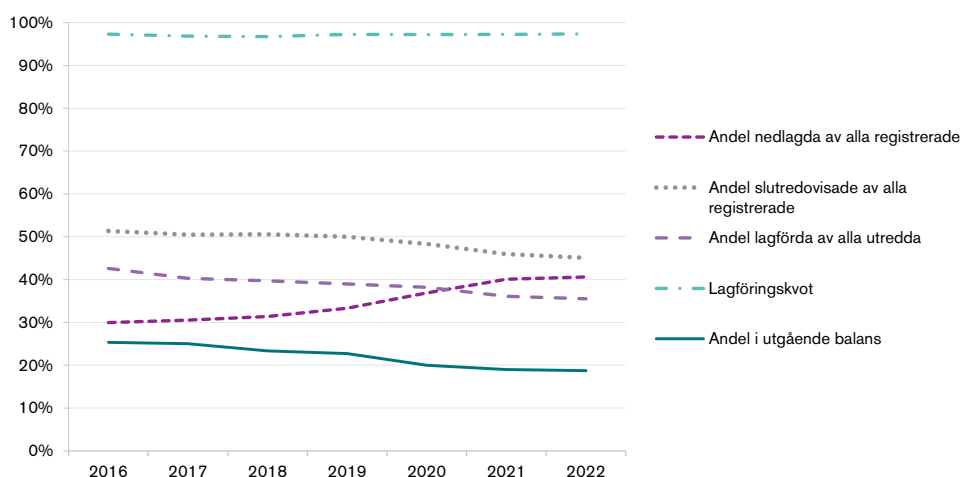
samtliga registrerade skäligen brottsmisstankar för brott mot narkotikastrafflagen.

Utveckling över tid för viktiga mått för brott mot narkotikastrafflagen redovisas i Figur 46. Andelen nedlagda skäligen brottsmisstankar ökade från 30 procent 2016 till 41 procent 2022. Andelen slutredovisade skäligen brottsmisstankar låg på 50–51 procent innan pandemin, men sjönk sedan till 45 procent 2022.

Andelen av samtliga utredda skäligen brottsmisstankar som fick ett lagföringsbeslut var 36 procent 2022. Andelen har minskat sen 2016 när den var 43 procent. Lagföringskvoten för brott mot narkotikastrafflagen var 97 procent samtliga år.

Andelen i utgående balans låg på 23–25 procent innan pandemin, men sjönk till 20 procent under 2020 och låg på 19 procent under 2021–2022.

Figur 41. Brott mot narkotikastrafflagen, utveckling över tid för viktiga mått för skäligen brottsmisstankar 2016–2022

Brott mot övriga specialstraffrättsliga författningar

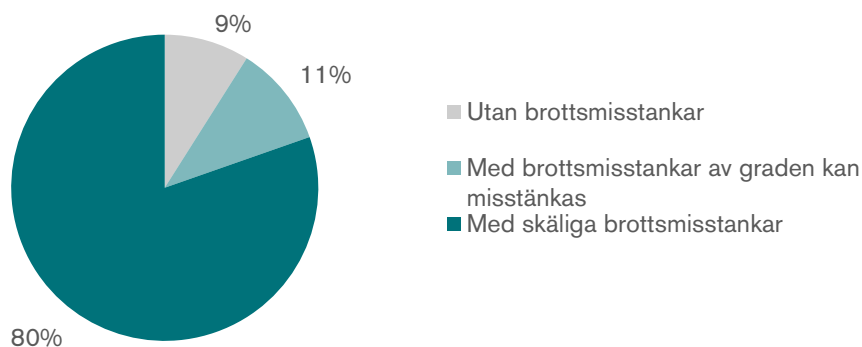
Denna brottskategori omfattar allt som inte ingår i någon av de övriga kategorierna och är därför väldigt varierad. Här ryms

- brott mot skattebrottslagen,
- miljöbalken,
- bidragsbrottslagen,
- knivlagen,

- vapenlagen,
- lag om straff för smuggling med mera;
- utlänningslagen,
- brott mot immaterialrätten,
- terroristbrott samt
- övriga brott.

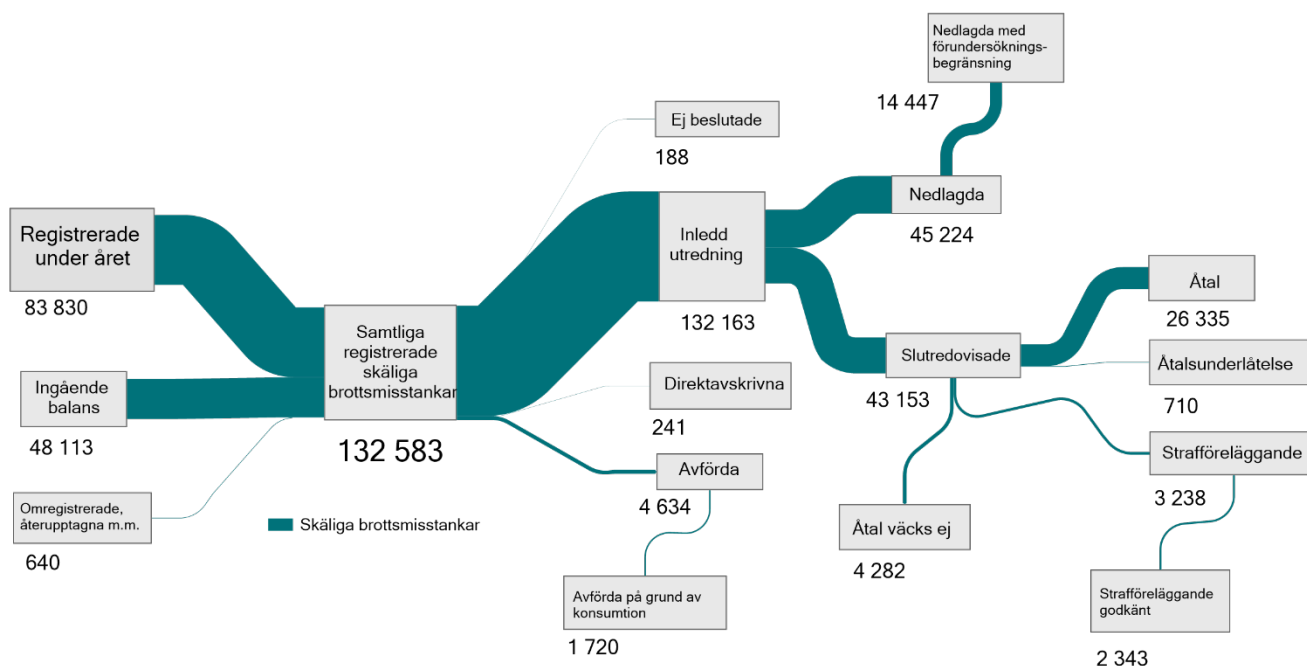
Under 2022 fanns 147 773 registrerade brott mot övriga specialstraffrättsliga författningar, se Figur 47. För brott mot övriga specialstraffrättsliga författningar fanns skäligen brottsmisstankar i 80 procent av fallen. För 9 procent saknades brottsmisstankar och 11 procent hade brottsmisstankar av den svagare graden kan misstänkas.

Figur 42. Brott mot övriga specialstraffrättsliga författningar, beslut tagna på brott registrerade 2022.

Figur 48 visar registrerade skäligen brottsmisstankar för brott mot övriga specialstraffrättsliga författningar under 2022, totalt 132 583 stycken varav 36 procent var ingående balans från föregående år.

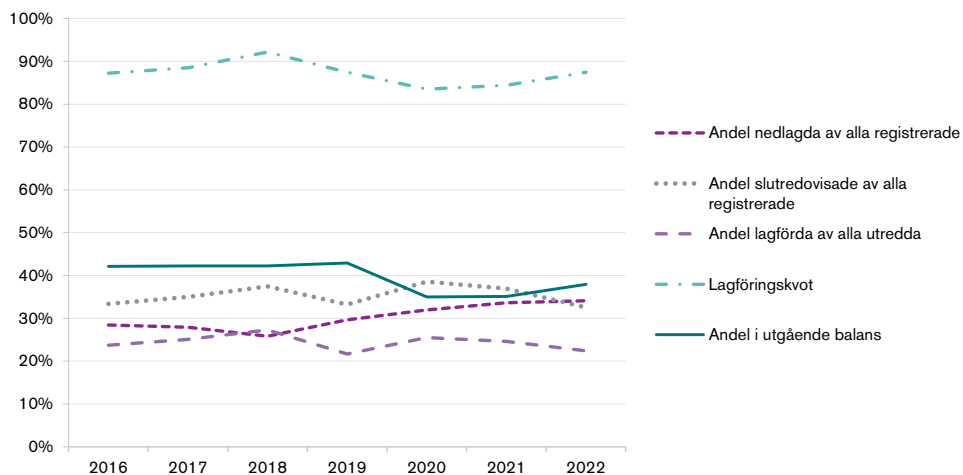
Figur 43. Brotts mot övriga specialstraffrättsliga författningar, beslut tagna på skäligen brottsmisstankar registrerade 2022.

Nästan alla, 132 163 skäligen brottsmisstankar, fick beslut om att inleda en utredning. Det var vanligare att utredningen lades ner (45 224 skäligen brottsmisstankar) än att den slutredovisades (43 153 skäligen brottsmisstankar). Sammanlagt 29 616 brottsmisstankar fick lagföringsbeslut varav 26 335 brottsmisstankar fick beslut om åtal, vilket motsvarade 20 procent av samtliga registrerade skäligen brottsmisstankar för brott mot övriga specialstraffrättsliga författningar.

Utveckling över tid för viktiga mått för brott mot övriga specialstraffrättsliga författningar redovisas i Figur 49.

Figur 44. Brotts mot övriga specialstraffrättsliga författningar, utveckling över tid för viktiga mått för skäligen brottsmisstankar 2016–2022

Andelen nedlagda skäligen brottsmisstankar har ökat från som lägst 26 procent 2018 till 34 procent 2022. Andelen slutredovisade skäligen brottsmisstankar var 33 procent 2022. Andelen var högst 2020, 39 procent.

Andelen av samtliga utredda skäligen brottsmisstankar som fick ett lagföringsbeslut var 22 procent 2022. Sedan 2016 har andelen varierat mellan 22 och 27 procent. Lagföringskvoten för brott mot övriga specialstraffrättsliga författningar var 87 procent 2022. Sedan 2016 har den varierat mellan 84 och 92 procent. Andelen i utgående balans var 38 procent 2022. Andelen låg på 42–43 procent innan pandemin, men sjönk till 35 procent åren 2020–2021.

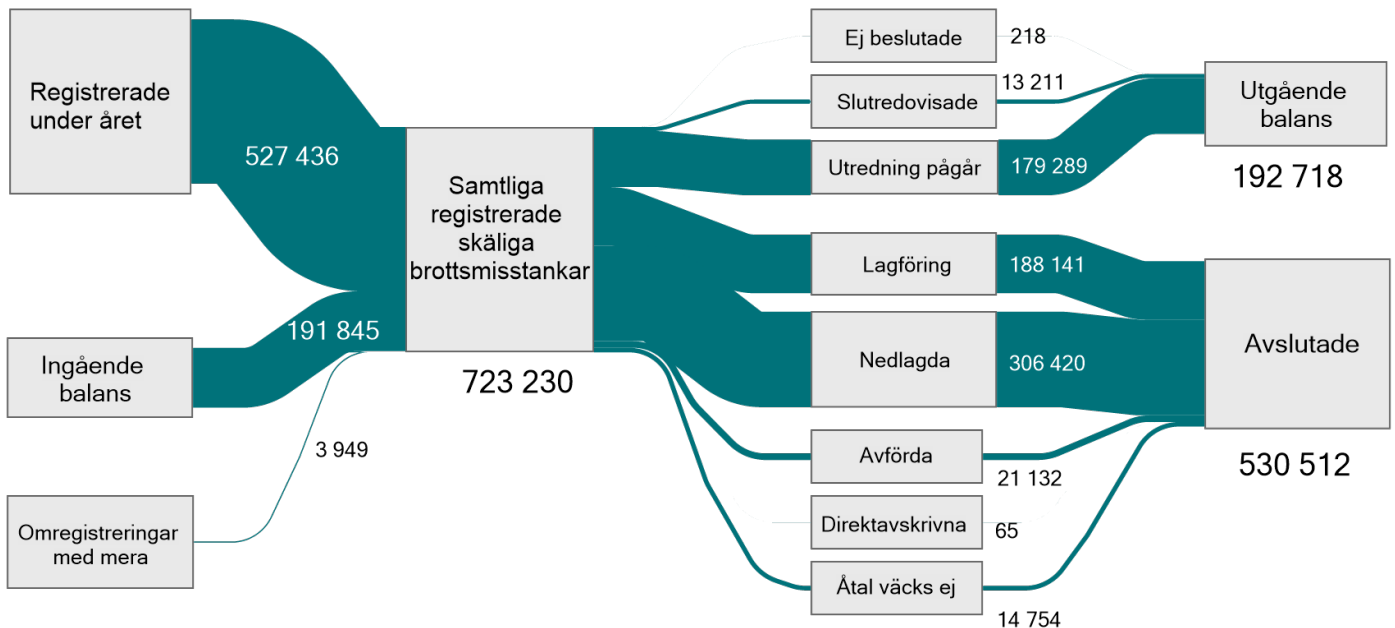
Status vid årets slut

De beslut som har tagits på brottsmisstankarna under året styr vilken status de har fått. Redovisningen ger en översiktsbild av status för handläggningen vid årets slut för skäligen brottsmisstankar (eftersom endast brottsmisstankar av lägst graden skäligen misstänkt kan gå vidare i brottmålsprocessen).

Brottsmisstankarna redovisas under den senast uppnådda statusen den 31 december. Antalet i varje hållpunkt summerar till det totala antalet brottsmisstankar, och andelarna summerar till 100 procent. (Till skillnad från redovisning av beslut i förra avsnittet, där en brottsmisstanke kan redovisas under flera beslutstyper.)

Figur 12 visar antalet skäligen brottsmisstankar i brottmålsprocessen 2022, samt brottsmisstankarnas status vid årets slut.

Figur 45. Status för skäligen brottsmisstankar i brottmålsprocessen vid slutet av 2022.

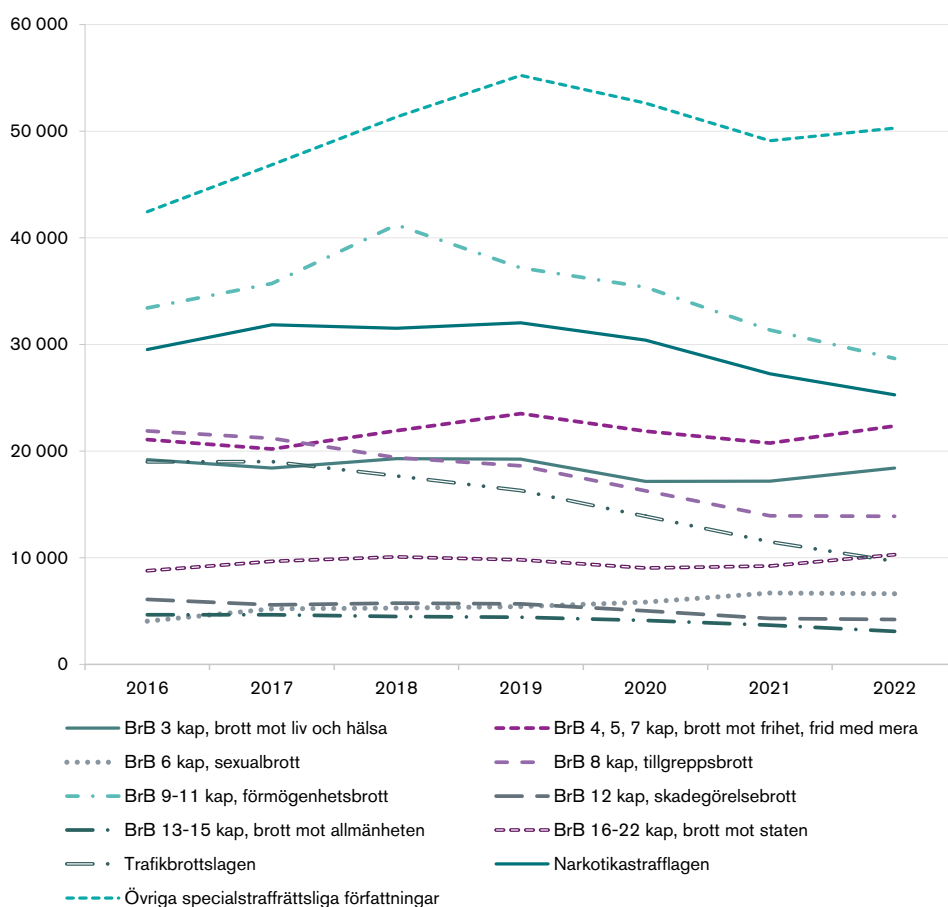
Av de 723 230 skäligen brottsmisstankar som rättsväsendet hanterade under 2022 var 530 512 avslutade vid årets slut. Resterande 192 718 skäligen brottsmisstankar var öppna och utgjorde den utgående balansen för året. Dessa hade antingen ännu inte fått något beslut, var under pågående utredning eller hade statusen slutredovisade. Brottsmisstankar i utgående balans blir ingående balans under nästa år och fortsätter hanteras av rättsväsendet då.

Brottsmisstankar i utgående balans

Som Figur 12 visar var antalet brottsmisstankar i utgående balans 192 718 stycken under 2022. Det är en ökning med 1 procent sedan föregående år då andelen var som lägst sedan tidsseriens början 2016.

Utgående balans fördelat på brottskategorier redovisas i Figur 13.

Figur 46. Antal brottsmisstankar i utgående balans per brottskategori, 2016–2022.

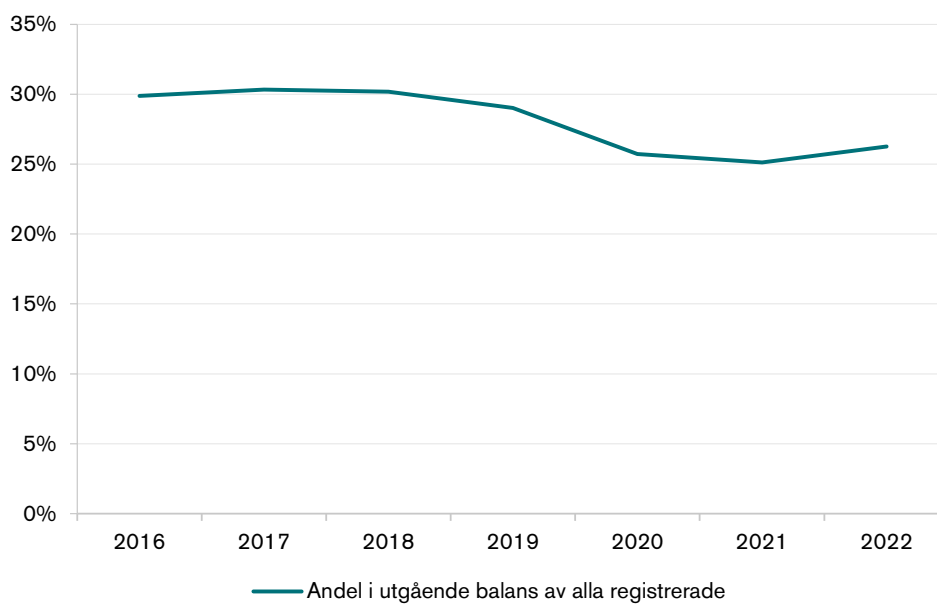

Brottskategorierna brott mot övriga specialstraffrättsliga författningar och förmögenhetsbrott var de två största kategorierna inom den utgående balansen. Tillsammans utgjorde dessa 41 procent av den totala utgående balansen. Det är en konsekvens av att detta är stora kategorier totalt (avslutade brottsmisstankor och utgående balans). Det beror även på att det är brottskategorier som generellt tar längre tid att utreda, vilket innebär en ökad sannolikhet för att handläggningen sträcker sig över årsskiftet (se separat statistik för genomströmningstider). Antalet i utgående balans

minskade mest för förmögenhetsbrott, -2 681, och ökade mest för brott mot frihet, frid med mera, +1 596.

Den standardiserade andelen i utgående balans av alla registrerade skäligen brottsmisstankar (beskrivning se avsnitt Standardiserade nyckeltal) visas i Figur 14.

Figur 47. Standardiserad andel utgående balans för skäligen brottsmisstankar 2016–2022

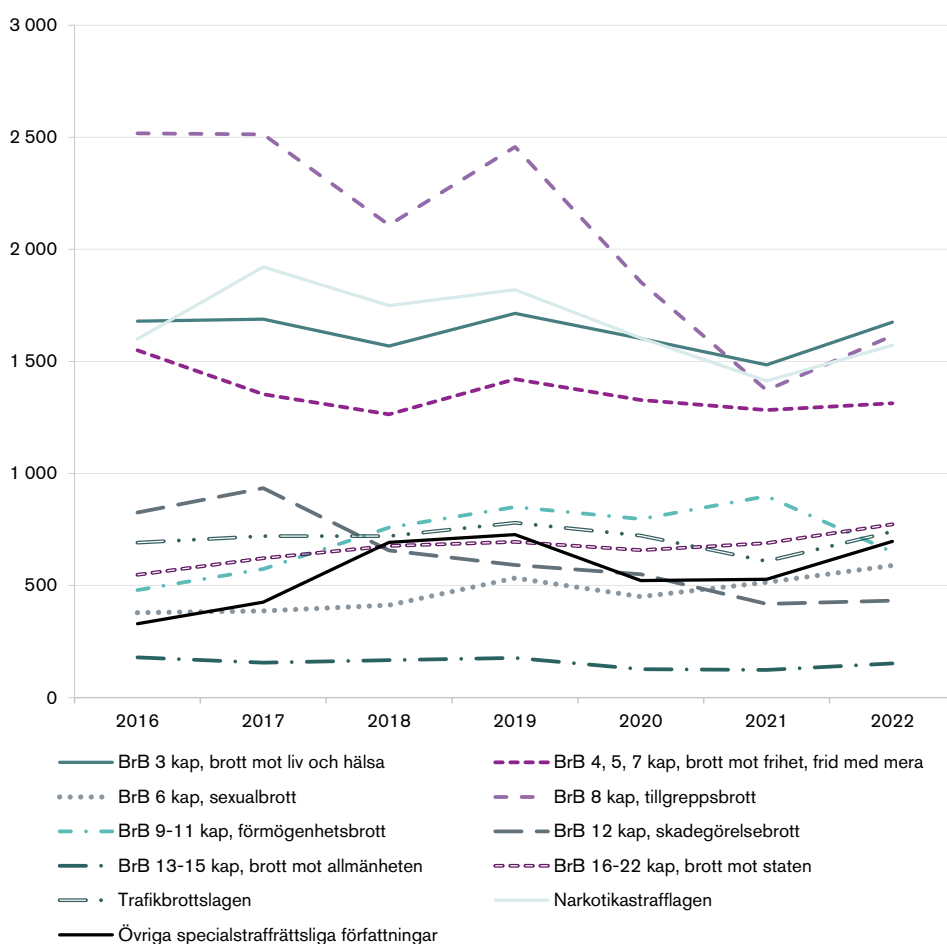
Innan covid-19-pandemin låg den standardiserade andelen i utgående balans på 29–30 procent. Åren 2020–2022 har den legat på 25–26 procent.

Brottsmisstankar mot ungdomar i utgående balans

Brottsmisstankar mot ungdomar i utgående balans ökade 2022 till 10 211, en uppgång med 9 procent jämfört med 2021 vilket innebär att den utgående balansen är tillbaka på samma nivå som 2020. Sedan 2016 har den utgående balansen minskat med 5 procent.

Utgående balans för ungdomar fördelat på brottskategorier redovisas i Figur 13.

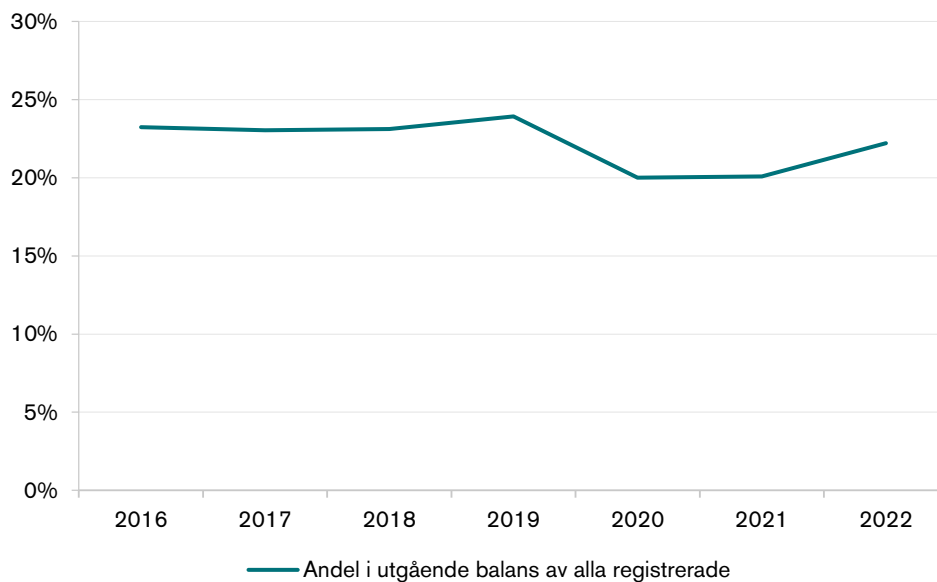
Figur 48. Antal brottsmisstankar mot ungdomar i utgående balans per brottskategori, 2016–2022.

Tillgreppsbrott var den i särklass största kategorin i den utgående balansen för brottsmisstankar riktade mot ungdomar åren 2016–2020. Under 2020 och 2021 minskade antalet tillgreppsbrott i den utgående balansen för ungdomar kraftigt, vilket medförde att tillgreppsbrott var näst största kategori i den utgående balansen efter brott mot liv och hälsa under 2022.

Den standardiserade andelen i utgående balans för skäligen brottsmisstankar riktade mot ungdomar visas i Figur 16.

Figur 49. Standardiserad andel utgående balans för skäligen brottsmisstankar riktade mot ungdomar 2016–2022

Innan covid-19-pandemin låg den standardiserade andelen brottsmisstankar mot ungdomar i utgående balans på 23–24 procent. År 2020–2021 sjönk den till 20 procent, och 2022 ökade den igen till 22 procent.

Begrepp och definitioner

Avförda brott eller brottsmisstankar: Ett avfört brott eller brottsmisstanke har lagts ned. Brotts och brottsmisstankar kan avföras när som helst under processen, både före och efter det att en utredning har inletts samt efter slutredovisning. Ett skäl till att avföra brott eller brottsmisstankar är konsumtion, vilket innebär att ett mindre grovt brott anses ingå i ett grövre brott och att detta därför inte behöver utredas separat.

Beslut: Ett statusförändrande verksamhetsbeslut, till exempel beslut om att inleda förundersökning eller väcka åtal.

Beslut i åtalsfrågan: Åklagare ska efter slutredovisning ta ett beslut i åtalsfrågan. Det innebär att åklagaren beslutar om att antingen väcka åtal, utfärda strafföreläggande, meddela åtalsunderlåtelse eller straffvarning, eller besluta om att ej väcka åtal.

Brottmålsprocessen: Övergripande benämning i statistiken för hela den process som omfattar handläggningen av brott och brottsmisstankar från registrering till åtal. Brottmålsprocessen innefattar även det fortsatta brottmålsförfarandet i domstol och slutligen verkställande av påföljd. Brottmålsprocessen består av fyra delprocesser: utredande, lagförande, dömmande och verkställande.

Brottsmisstanke: En koppling mellan ett brott och en misstänkt person. Ett brott kan ha flera misstänkta personer knutna till sig, och en misstänkt person kan ha flera brottsmisstankar riktade mot sig, det vill säga vara misstänkt för flera brott.

Direktavskrivna brott eller brottsmisstankar: Handlagda brott eller brottsmisstankar för vilka beslut om brottet har fattats under redovisningsåret, utan att en utredning har inletts.

Ej beslutade brott eller brottsmisstankar: Brott eller brottsmisstankar för vilka det ännu inte har fattats beslut om den fortsatta hanteringen i rättsväsendet. Brottet eller brottsmisstanken som har registrerats men där något ytterligare beslut inte har tagits.

Förundersökningsbegränsning: När beslut har fattats om att en förundersökning om ett brott ska läggas ner, eller inte inledas. Orsaken är oftast att en person är misstänkt för flera brott, och polis eller åklagare bedömer att en fortsatt utredning av det aktuella brottet inte skulle få någon

eller endast liten betydelse för en eventuell påföljd. Syftet är att skapa förutsättningar för att kunna använda tillgängliga utredningsresurser på ett för samhället så effektivt sätt som möjligt.

Ingående och utgående balans: Utgående balans är de brott eller brottsmisstankar som vid årets slut har en status som innebär att de kommer att fortsätta att hanteras i brottmålsprocessen under nästa år. Här ingår brott eller brottsmisstankar som har statusen:

- ej beslutade
- utredning pågår
- slutredovisade.

Den utgående balansen för ett år blir den ingående balansen för nästa år.

Lagföringsbeslut: I statistiken över brottmålsprocessen, handlagda brott, misstänkta personer och handlagda brottsmisstankar innebär lagföringsbeslut att åklagaren beslutar om att väcka åtal, utfärda strafföreläggande eller meddela åtalsunderlåtelse eller straffvarning.

Lagföringskvot: Andel av alla brottsmisstankar med beslut i åtalsfrågan som har fått ett lagföringsbeslut.

Misstankegrad: En gradering av hur stark misstanken mot den misstänkta personen är. Misstankegraden avgör vilka tvångsmedel (gripande, kroppsvisitering, husrannsakan med mera) rättsväsendet får använda mot den misstänkta personen.

- *Kan misstänkas* är den lägsta misstankegrad som kan riktas mot en person. Då är kraven på bevisningens styrka låga och bevisningen behöver inte peka mot en bestämd person.
- *Skäligen misstänkt* innebär att det finns konkreta omständigheter som med viss styrka talar för att personen har begått den gärning som misstanken avser. En person som är skäligen misstänkt måste underrättas om detta.
- *På sannolika skäl misstänkt.* Den högre graden av misstanke. Det är i allmänhet en förutsättning för att personen ska kunna häktas.

Nedläggning: Ett brott eller en brottsmisstanke läggs ned genom att polis eller åklagare fattar ett nedläggningsbeslut efter att en förundersökning har inletts. Ett skäl till att lägga ned en förundersökning kan vara *förundersökningsbegränsning*.

Registrering av brott: Brott registreras i Polismyndighetens eller Åklagarmyndighetens ärendehanteringssystem. Ett nyregistrerat brott innebär ett brott som registreras för första gången i ärendehanteringssystemen under redovisningsåret. Registrerade brott är synonymt med anmälda brott.

Registrering av brottsmisstankar: Brottsmisstankar registreras i Polismyndighetens eller Åklagarmyndighetens ärendehanteringssystem. Det gäller även brottsmisstankar som hanteras av andra utredande myndigheter (exempelvis Ekobrottsmyndigheten). En brottsmisstanke kan registreras vid olika tidpunkter i brottmålsprocessen. Ibland finns en brottsmisstanke redan när ett brott registreras. Ibland registreras en brottsmisstanke först senare som ett resultat av utredningsarbetet. En nyregistrerad brottsmisstanke är en brottsmisstanke som registreras för första gången under redovisningsåret.

Slutredovisning: När en förundersökning har sammanställts i ett förundersökningsprotokoll och slutredovisats till en åklagare som fattar beslut i åtalsfrågan.

Standardiserade nyckeltal: Standardiserade nyckeltal tar hänsyn till att brott i olika brottskategorier har olika goda förutsättningar att klaras upp. Nyckeltalen har viktats om, som om fördelningen mellan brottskategorier och förekomst av brottsmisstanke varit desamma som för referensåret. När det standardiserade nyckeltalet förändras över tid så beror det alltså inte på förändringar i brottsammansättningen.

Status: En beskrivning av var i brottmålsprocessen ett brott eller en brottsmisstanke befinner sig vid en specifik tidpunkt. En status förändras varje gång det fattas ett nytt verksamhetsbeslut.

Straffvarning: Om någon har begått ett brott innan han eller hon har fyllt arton år, får åklagaren besluta att underlåta åtal genom straffvarning, enligt 17 § lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL). Åklagaren får besluta om straffvarning om den unga personen får någon av följande stödjande åtgärder, där det med skäl kan antas att behörig personal vidtar åtgärder om vad som är lämpligast för den unga personen:

- vård eller annan åtgärd enligt socialtjänstlagen (2001:453),
- vård eller annan åtgärd enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga,
- annan åtgärd som innebär att den unge får hjälp eller stöd.

Straffvarning får också beslutas, om det är uppenbart att brottet har skett av okynne eller förhastande. Se även *Åtalsunderlåtelse*.

Strafföreläggande: Strafföreläggande utfärdas av åklagare, för brott där böter ingår i straffskalan. Det utfärdas oftast i form av böter, men kan från och med 1997 även utfärdas i form av villkorlig dom, enskilt eller i kombination med böter. Om det finns förutsättningar för det, bör åklagaren utfärda strafföreläggande i stället för att väcka åtal (strafföreläggandekungörelse 1970:60). För att ett strafföreläggande ska vinna laga kraft måste den misstänkte erkänna brottet och godkänna straffet. I de flesta av Brås statistikprodukter redovisas utfärdade strafförelägganden. I Statistiken över personer lagförda för brott redovisas däremot strafförelägganden som efter utfärdande även har godtagits av en gärningsperson.

Utredning inledd: En utredning inleds när förutsättningar bedöms finnas för vidare undersökning av ett brott eller en brottsmisstanke. Det innebär att ett beslut fattats om utredning i form av antingen förundersökning (FU), förenklad utredning (23 kap. 22 § RB) eller utredning enligt lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL).

Åtal: Åklagaren beslutar att åtal ska väckas, det vill säga att gärningen ska prövas i domstol.

Åtalsunderlåtelse: Åklagaren beslutar att inte väcka åtal, trots att det råder klarhet i skuldfrågan och den misstänkte normalt sett har erkänt sig skyldig till brottet. Anledningen är ofta att brottet är lindrigt och att personen i stället åtalas för ett annat, grövre brott. Sedan 1 juni 2015 benämns åtalsunderlåtelse för unga lagöverträdare *straffvarning*. (Se *Straffvarning*).

Åtalsunderlåtelse kan utfärdas under förutsättning att något väsentligt allmänt eller enskilt intresse inte åsidosätts såsom

- att det kan antas att brottet inte skulle föranleda annan påföljd än böter
- att det kan antas att påföljden skulle bli villkorlig dom och det finns särskilda skäl för åtalsunderlåtelse
- att den misstänkte begått ett annat brott och det utöver påföljden för detta brott inte krävs påföljd med anledning av det föreliggande brottet
- att psykiatrisk vård eller insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade kommer till stånd
- att det är uppenbart av särskilda skäl att det inte krävs någon påföljd för att avhålla den misstänkte från vidare brottslighet och att det med hänsyn till omständigheterna inte heller krävs av andra skäl att åtal väcks.

Åtalsunderlåtelse regleras i 20 kap. 7 § RB.

Brottsförebyggande rådet/National Council for Crime Prevention

Box 1386/Tegnérgatan 23, SE-111 93 STOCKHOLM

Tel +46 (0) 8 527 58 400, info@bra.se, www.bra.se

urn:nbn:se:bra-1110